

Nye støvler

GREJ: Der er nu underskrevet kontrakter på nye støvler til soldaterne. Støvlerne er klar i begyndelsen af 2014, og de vil alle være brune, så de passer til uniformen i multiterræn-sløring. De fås fra størrelse 34 til 54 og i fem forskellige bredder. ■

● Side 16

Gidsler hjem

IVER HUITFELDT: Den 30. april mellem syv og otte om morgenen fik Iver Huitfeldt besked fra Søværnets Operative Kommando. Nu var det nu! At hente frigivne gidsler kan blive en opgave for ethvert flådefartøj, der deltager i piratjagt i Det Indiske Ocean. ■

● Side 12

Sidste flyvetur

ØJENVIDNE: I slutningen af marts fløj det danske C-130 Hercules sin sidste tur under missionen i Afghanistan. 15 måneder med dansk Hercules er slut. Læs hvordan kaptajn Rasmus Due oplevede den sidste flyvetur. ■

● Side 11

FORSVARSAVISEN

05

ÅRGANG 2 · JUNI · 2013

Tema: Afrika

TUREN GÅR TIL AFRIKA

Politikerne ønsker at opgradere forswarets indsats i Afrika.

Det kan betyde, at flere danske soldater rykker hverdagen til kontinentet med de mange ubekendte.

AF LARS BØGH VINThER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Lærerkrafter til Peace Support-skolen i Nairobi, Kenya og finansiel støtte til et forskningsprojekt i beskyttelse af børn i krigszoner. Det er et par af de anbefalinger, som en delegation fra Forsvarskommandoen fornylig kom hjem med efter en tur rundt i Afrika.

- Især hæren har muligheder for at udbygge samarbejdet med de afrikanske nationer og deltage yderligere i East African Standby Forces (EASF), siger flotilleadmiral Jens Claus Hansen fra Forsvarskommandoen.

Finansieringen til den nuværende kapacitetsopbygning kommer fra Freds- og Stabiliseringsfonden. ■

I SIDSTE ØJEBLIK / NYHEDER FRA IND OG UDLAND

Forsvarslov vedtaget

LOVGIVNING: Folketinget vedtog 3. juni regeringens lovforslag om en ændring af forsvarsloven. Lovændringen indebærer ikke nogen bestemt organisering af ledelsen af forsvarret, men bemyndiger den siddende forsvarsminister til - inden for lovens rammer og begrænsninger - at tilpasse til aktuelle behov. Nu vil forsvarsministeren drøfte en konkret model med Folketingets partier, men det er fortsat op til forsvarsministeren at tage endelig stilling til den fremtidige model. ■

Jobsite i gang

JOB: Forsvaret har netop lanceret nyt jobsite på forsvarret.dk/job, men bemandingssystemet er endnu ikke fuldt oppe at køre. På grund af forswarets omstruktureringer bliver et stort antal militære stillinger lige nu besat ved beordring. Det fortsætter, indtil forsvarret er på plads i ny struktur. I løbet af 2013 slår forsvarret dog gradvist flere stillinger op og forventer, at op mod 80 procent af de militære stillinger skal søges via forsvarret.dk/job. Læs mere om bemandingssystemet på HR-portalens og i Forsvarsavisen side 18. ■

Pris til kampagne

PRISVINDER: Kampagnen "Træn med forsvarret" vandt stort blandt 65 andre kampagner i Post Danmarks Direct Marketingprisen. Kampagnen kom på førstepladsen i "Direct Marketing Prisen 2013", "Integreret business to consumer", "Årets kreative team" og "Årets direct marketing strateg". Kampagnen er bygget op om træningsapplikationen 'Træn med forsvarret', der er udviklet i et samarbejde mellem Forsvarets Rekruttering og Center for Idræt, og ikke færre en 188.056 har downloadet app'en. Udover app'en indgik der både film, tv, online-bannere og kampagnesite i den samlede kampagne. ■

OVERBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK

”
Overalt, hvor jeg har været, har jeg mødt danskere, som sætter en ære i at levere en professionel og dedikeret indsats.

H.K.H. Prins Joachim
under sit Afghanistanbesøg**MACC i Danmark**

AFGHANISTAN: Det danske luftoperationscenter, der har været udsendt til Mazar-e Sharif, vendte hjem den 6. juni efter mere end et år på posten. Bidraget har bestået af i alt fem hold af cirka 43 mand, der har indgået i ISAFs luftoperationer i Afghanistan. Operatørerne har overvåget og kontrolleret et større tildelt luftrum, så ISAF-styrkerne har kunnet få et detaljeret billede af luftrummet over det meste af det nordlige Afghanistan. I alt har 37.000 flyvende kapaciteter været i kontakt med luftoperationscentrets kaldesignal Gotham siden 1. marts 2012. ■

Tattoo på sønderjysk

MUSIK: Lørdag den 7. juli bliver der for 39. gang holdt tattoo på Brundlund Slot i Aabenraa. Det er Danmarks eneste årligt tilbagevendende tattoo, og i år er programmet sammensat af en række musikkorps fra både ind- og udland. Tattoootet vil være under kommando af Arena-chef major Chris Christensen, og der er 300 medvirken- de fra seks nationer. ■

LÆS FLERE NYHEDER, GÅ I DYBDEN MED FOKUSOMRÅDER ELLER SE VIDEOER PÅ FORSVARET.DK

Radioer til specialstyrker

MATERIEL: Hæren har modtaget nyt radioudstyr. Den nye radio hedder Harris 117G og er en efterfølger til 117F. Radioen har en større båndbredde og giver dermed en bedre datakapacitet samtidig med, at den understøtter flere tilgængelige frekvenser, heriblandt VHF, UHF og UHF-SATCOM. Specialoperationsenhederne er de første, der modtager den nye radio. Dernæst forventes radioerne at blive udrullet til Forward Air Controllers. ■

Chefer i Grønland

GRØNLAND: Forsvarschef general Peter Bartram var vært for et møde i Ilulissat med forsvarscheferne for de otte arktiske nationer. På mødet drøftede forsvarscheferne mulighederne for at udvikle samarbejdet mellem de otte landes forsvar i forbindelse med løsning af opgaver for det civile samfund. Forsvarscheferne talte blandt andet om overvågning af det store arktiske område og om procedure for at støtte hinanden med ressourcer, hvis der opstår situationer, som de enkelte lande ikke selv kan håndtere. Fælles øvelser med militære og civile myndigheder i forbindelse med eftersøgning og redning eller håndtering af ulykker og katastrofer var også på programmet. ■

Fejl i lønsedlen?

GAGE: Hvis du opdager en fejl i din lønseddel eller pensionsopgørelse, skal du kontakte FPT. Du kan ringe på telefon 3266 5000 alle hverdage mellem 9-14. Det er desuden planen, at FPT opretter en formular, så du også kan henvende dig skriftligt via HR-portalen -> Løn & Pension på fiin og på forsvaret.dk/FPT på internettet. ■

Fort fylder 60 år

JUBILÆUM: I 60 år har Stevnfortet ligget og vogtet indsejlingen til Øresund og København. Fortet, der ligger gravet ind i Stevns klint, kunne se langt ud i Østersøen og var påtænkt en nøglerolle i forsvaret af Øresund. Nu er fortet museum over den kolde krig med sine fugtige gange og gammeldags kontrolrum. Gæster kan opleve næsten hele fortet og de mange gange ned til 20 meter under jorden. Flere af fortets kanoner og andre installationer er renoverede og fungerer den dag i dag. ■

Hjem fra piratjagt

Den 23. maj kunne fregatten Iver Huitfeldt lægge til i flådestation Korsør efter næsten fire og en halv måneders piratjagt i Det Indiske Ocean. Fregatten Peter Willemoes hilste Iver Huitfeldt og hold 10 velkommen hjem med skud fra signalpistol, og begge skibes besætninger var på dækket for at vinke til hinanden. Derudover var flere andre skibe ude og hilse på, blandt andet Marinehjemmeværnets patruljefartøj Baunen fra Korsør med vandkanonen tændt. ■

SCAN OG SE VIDEDEN

”
Det var fantastisk at se de første krammere på kajen.

kommandørkaptajn Carsten Fjord-Larsen
chef på Iver Huitfeldt

AFGHANISTAN

Teknisk uheld

Routeren i Camp Price var ustabil, men det skulle vise sig, at forklaringen var ganske lavpraktisk. For nok var fuglene dus med routeren, mens det modsatte ikke var tilfældet. Foto: Andreas Emil Pedersen

GENEREL TILFREDSHED

Foto: Sara Skjotte

Ny HR-måling viser, at forsvarrets ansatte generelt er tilfredse med deres arbejde, men også at de er bekymrede for forsvarrets omdømme.

AF FORSVARSKOMMANDOEN

MÅLING

Forsvarskommandoen har i foråret lavet en HR-måling om, hvor tilfredse forsvarrets ansatte er med deres arbejde. De ansatte er blandt andet blevet spurgt om, hvor tilfredse de er med kollegaer, hvad der motiverer dem, og hvad de mener om den information, de får fra ledelsen. Samlet set viser HR-målingen, at forsvarrets ansatte generelt er tilfredse med det arbejde og de arbejdsforhold, de har. Men målingen viser også, at de ansatte er bekymrede over forsvarrets omdømme.

- Selv om forsvarrets ansatte oplever store forandringer i deres hverdag, viser målingen, at de ansatte over en bred kam er tilfredse med deres arbejde, og at de har tænkt sig at blive i forsvarret indenfor de næste par år, siger kommandør Henrik Ryberg, der er chef for Personalestrategisk afdeling i Forsvarskommandoen. Forsvaret er allerede i gang med forskellige tiltag, der skal afhjælpe de elementer i målingen som trækker ned, blandt andet en indsats der skal styrke Forsvarets omdømme. ■

Hele HR-målingen kan læses under HR-fanen på forsvarret.dk og på HR-portalen på intranettet.

HR: Læs hele HR-målingen på forsvarret.dk

ÅBENHED ER VIGTIG

Det er vigtigt for mig at lægge tingene åbent frem, fastslår forsvarschefen, efter han har afleveret redegørelsen om videoptagelserne fra operation Green Desert.

AF FORSVARSKOMMANDOEN

GREEN DESERT

Den 18. oktober 2012 blev en videoptagelse fra operation Green Desert i Irak i 2004 offentliggjort. Optagelsen viser bl.a. danske soldater, som overværede irakiske sikkerhedsstyrker, der deltog i en operation i det danske kontingents område.

Før offentliggørelsen af videoptagelsen har Forsvarskommandoen ellers i fem tilfælde svaret, at der ikke blev optaget video under operation Green Desert. Derfor iværksatte forsvarschefen en undersøgelse, som skulle afdække grundlaget for de svar, som forsvarret tidligere har givet om videoptagelser under Operation Green Desert. - Det var væsentligt for mig at få klarlagt hvorfor, vi tidligere har svaret, som vi gjorde, således at vi kunne lægge det åbent frem. Derfor har vi på baggrund af undersøgelsen udarbejdet en redegørelse, som vi har afleveret til forsvarsministeren og gjort offentligt tilgængelig, udtaler forsvarschef,

general Peter Bartram.

Det er afgørende for forsvarschefen, at der kan være tillid til de oplysninger, som forsvarret giver. - Derfor er jeg glad for på baggrund af redegørelsen at kunne konstatere, at vi har svaret ud fra de oplysninger og den viden, vi havde på det pågældende tidspunkt. Der er således ikke noget, der tyder på, at vi har kendt til videoptagelsen, og det er baggrunden for, at vi har svaret, som vi gjorde. Når det er sagt, er det selvfølgelig beklageligt, at vi har givet svar, hvoraf enkelte siden hen har vist sig at være forkerte, siger han og fortsætter:

- En sag som denne er med til at understrege vigtigheden af, at vi er meget præcise i vores formulering af svar. Er der forbehold, så må vi tage dem, og hvis vi ikke har det fulde billede, må vi sige det. Ellers risikerer vi, at vi giver svar og oplysninger - om end i god tro - der senere viser sig at være upræcise, mangelfulde eller i værste fald forkerte. ■

Redegørelsen kan blandt andet læses på forsvarret.dk.

LEDER

Kapacitetsopbygning med maritime øjne

Kapacitetsopbygning er kommet for at blive, og forsvarret gennemfører i disse år en række kapacitetsopbygningsprojekter rundt om i verden. Dette er spændende og en del af forsvarrets fremtidige opgaver.

Et af de områder, som for tiden har særlig fokus, er den maritime kapacitetsopbygningsindsats, hvor man hjælper landene med at blive "selvforsynende" indenfor maritim sikkerhedskapacitet således, at de selv kan gøre noget ved de udfordringer, de står overfor på havet.

For at nævne blot et eksempel stod Kenya for nogle år siden over for en trussel fra pirateri. Man så sig om efter et land, som kunne løse disse opgaver i både national som international ramme - og som havde de nødvendige erfaringer indenfor området.

Valget faldt på Danmark, blandt andet fordi vi har flåde og kystvagtsfunktionerne integreret i samme enhed. Kenya bad Danmark om hjælp, og vi efterkom ønsket i form af direkte bilateral støtte til kapacitetsopbygning. Vi valgte - sammen med Kenya - at støtte med reservedele til deres skibe, så flåden kunne holdes på havet og bidrage til at bekæmpe pirateriet.

Der er endvidere doneret mobile container- og værksteds-kapaciteter og gennemført uddannelse af teknikere fra flåden, så man selv er i stand til at vedligeholde skibsmotorerne og ikke behøver at sende motorerne til hovedeftersyn i Spanien. Der er gennemført kurser i søredning og operativt samvirke til søs og uddannet maritime planlæggere fra hele regionen i at føre en flådestyrke til søs. Vi donerer navigations- og brosimulatorer, så man kan gennemføre træningen lokalt. Vi har endeligt gennemført studier, som kan bidrage til at Kenya får skabt sig det nødvendige overblik over søterritoriet og den økonomiske zone.

Andre lande og internationale organisationer vil også gerne samarbejde om maritim kapacitetsopbygning. Det gælder for eksempel Djibouti, Seychellerne, Yemen samt den Internationale Maritime Organisation (IMO).

Også den Afrikanske Union modtager dansk støtte til udarbejdelse af en ny maritim strategi for at sikre en fornuftig udnyttelse af de maritime ressourcer. Det er her flere af Afrikas fremtidige vækstpotentialer ligger og dermed nøglen til en bæredygtig udvikling.

Den maritime kapacitetsopbygning i Kenya hænger godt sammen med varetagelsen af danske interesser i forbindelse med antipirateri-operationerne ved Afrikas Horn og giver muligheder for regionale samarbejder på området.

Læs temaet om kapacitetsopbygning i Afrika i avisen side 4-7. ■

Jens Claus Hansen

flotilleadmiral
chef for afdelingen
for internationalt
sikkerhedssamarbejde, FKO

Foto: Trine Axelholm

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF
FORSVARSKOMMANDOEN

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
PERNILLE HEBSSGAARD ROHDEMEIER
CHEF, KOMMUNIKATIONSAFDELINGEN, FKO

REDAKTØR
VICKIE LIND

FORSVARETS HOVEDREDAKTION
FORSVARSKOMMANDOENS
KOMMUNIKATIONSAFDELING
DANNESKIOLD-SAMSØES ALLÉ 1
1434 KØBENHAVN K

TELEFON +45 4567 3444
MAIL: HOVEDREDAKTIONEN@MIL.DK
WWW.FORSVARET.DK

OPLAG 28.300
FORSIDEFOTO: LARS BØGH VINTHØR
COPYRIGHT FORSVARET 2013
REDAKTION AFSLUTTET 11. JUNI

TEMA OVERSIGT

Flere opgaver i Afrika

SIDE 4

Omskoling af oprørssoldater

SIDE 5

Vigtige erfaringer

SIDE 5

Hjem fra et af verdens vådeste lande

SIDE 6

Aldrig mere folkemord

SIDE 7

Afrika - et risikabelt foretagende

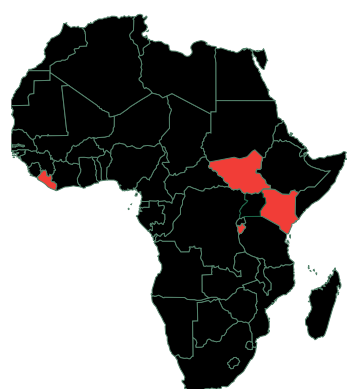
SIDE 14

Læren fra Rwanda

SIDE 15

Syg på afrikansk

SIDE 24

FLERE OPGAVER I AFRIKA

Det er et politisk ønske, at forsvaret skal løse flere opgaver i Afrika. Derfor har en delegation fra forsvaret netop været på rundrejse for at se på kommende indsatsområder.

*Guld graves op af hul i jorden i Liberia. De unge afrikanske lande vil langt ud i fremtiden have konflikter på grund af naturrigdomme, stammerivalisering, religion og kultur.
Foto: Claus Andreasen*

AF LARS BØGH VINTHER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

AFRIKA Danske observatører, stabs- og forbindelsesofficerer er udsendt på tværs af det afrikanske kontinent fra Sydsudan i øst til Liberia i vest. I bushen eller junglen håndterer de udsendte konkrete trusler mod civilbefolkningen, og i hovedkvartererne tager højtstående officerer beslutninger på vegne af verdenssamfundet.

Forsvarsforliget medfører, at forsvaret i fremtiden skal øge støtten til kapacitetsopbygning i takt med, at vi trækker styrker hjem fra Afghanistan. Derfor har chefen for Forsvarsstaben og Afdelingen for Internationalt Sikkerhedssamarbejde i Forsvarskommandoen været på rundrejse i Afrika for at kigge på nye mulige opgaver. - Opgaverne vi har nu giver god mening, men der er gode muligheder for at udbygge indsatsen. Især hæren kan samarbejde med afrikanske nationer og deltage yderligere i East African Standby Forces (EASF), siger flotilleadmiral Jens Claus Hansen, der i Forsvarskommandoen har ansvar for kapacitetsopbygning, våbenkon-

trol, Wien dokument, CFE nedrustning, forsvarsattachéer og ikke mindst FN-missioner.

Fokus på samtænkning

Danmark og de nordiske lande har i en række år støttet opbygningen af både flåde- og landstyrker.

Delegationen så mulige nye opgaver i Kenya, hvor soldater fra hele Afrika trænes til missioner på en Peace Support-skole i Nairobi. Anbefalingen til minister og beslutningstagere bliver blandt andet at støtte skolen med lærerkrafter og finansiering af et projekt som forsker i beskyttelse af børn i krigszoner.

- Politisk er samtænkning et krav til den danske støtte i Afrika, understreger antropolog Anna Pyn-diah, der har Afrika som arbejdsområde i Forsvarskommandoen.

Selv om der er kig på nye opgaver, støtter forsvaret allerede på flere områder i Afrika.

- Vi koordinerer allerede i dag civile og militære bidrag, hvor vi fokuserer på, hvad vi kan gøre for at forbedre sikkerhedssituationen. Somalia har meget dårlige sikkerhedsstrukturer. Her bidrager Danmark til genopbygningen og

til den afrikanske unions mission i Somalia, siger major Peter Sanguigiorgio, der i Forsvarskommandoen er ansvarlig for støtte på det landmilitære område.

Maritim støtte

Finansieringen til kapacitetsopbygningen kommer fra Freds- og Stabiliseringsfonden. En årlig bevilling på 150 mio. kr. til samarbejde mellem Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet om stabiliseringsarbejder i Pakistan og Afghanistan, Europa og Østafrika.

I Østafrika er midlerne især brugt til kampen mod pirateri. Støtte og uddannelse til kystvagter i Adenbugten og ikke mindst støtte til Kenyas flåde.

- Maritimt støtter vi opbygningen af kystvagtskapacitet blandt andet ved Kenyas flåde samt en i række lande for eksempel Djibouti, Seychellerne med flere i opbygning af maritim sikkerhed. Samarbejdet fokuserer på at skabe et grundlag for, at regionen og landene selv kan stå for den maritime sikkerhed i det østafrikanske område og dermed bidrage til at reducere truslen fra blandt andet pirateriet men også i forhold

til menneske, våben og narkotika smugling i Det Indiske Ocean, siger orlogskaptajn Jens Wenzel Kristoffersen, der i Forsvarskommandoen er ansvarlig for støtten på det maritime område. ■

FORSVARETS AKTIVITETER

i Afrika 2012/2013

Hercules transportfly, Operation Serval, Mali.

Fregatten Iver Huitfeldt ved Afrikas Horn.

UNMIL i Liberia.

UNMIS i Sydsudan.

MONUC i Congo.

Kapacitetsopbygning i Østafrika.

OMSKOLING AF OPRØRSSOLDATER

14 danskere er udstationeret i Sydsudan, hvor de i FN-regi hjælper med at omskole tidligere oprørssoldater og opbygge en velfungerende hær.

SCAN OG SE VIDEOEN

AF LARS BØGH VINTHNER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

SYDSUDAN

To år gammel er udfordringerne stadig mange og store for Sydsudan. Militært er den største opgave at omskole en stor del af oprørssoldaterne til et civilt liv og uddanne de resterende soldater i Sudan Peoples Liberation Army (SPLA) til en velfungerende hær.

Den hårdeste nød, som de 14 danske FN soldater skal knække, er stolthed og mistro overfor FN-systemet.

Danskerne udfylder flere vigtige poster i FN-hovedkvarteret i Juba. Major Carl Christian Mørk koordinerer for eksempel indsættelsen af missionens militærpoliti og refererer direkte til FN's styrkechef

- Jeg er hans rådgiver og kan vel kaldes vicesherif. Så vigtig en post på MP-området har vi ikke haft i mange år. Ikke mindst i sammenhæng med det nordiske samarbej-

de, hvor vi er styrende på CIMIC- og MP-området, er posten vigtig for Danmark, siger Carl Christian Mørk.

En øjenåbner

Det er Christians syvende udsendelse, men UNMISS er meget anderledes. De normale samarbejdspartnere fra England, USA og Frankrig er erstattet af soldater fra Mongoliet, Nepal, Indien, Rwanda og Cambodja. - De store kulturelle forskelle har været en øjenåbner. Jeg møder for eksempel en fantastisk respekt fra de cambodjanske MP'ere, som jeg direkte leder indsatsen af. De har en anden holdning til grader og rang, siger Carl Christian Mørk.

Helt anderledes er forholdet til SPLA, Sydsudans officielle hær. Det kan major Jesper Skovgaard tale med om. Jesper Skovgaard er i Juba på visit fra udstationeringen i delstaten Øst Ækvatoria, der er en af de ti del-

stater i Sydsudan. Her er Jesper Skovgaard operationsofficer i et forbindelseselement til SPLA. Med rwandiske FN-soldater som sikring besøger han ofte lokale enheder.

- SPLA vandt jo krigen, så de optræder meget stolt. De kommer ikke og beder om noget og er mistroiske overfor FN. De er bange for, at vi deler viden med de forkerte, siger Jesper Skovgaard.

Manglende disciplin

Kampe med Sudan er afløst af træninger mellem stammer i Sydsudan. I delstaten Jonglei strides hjemvendte oprørssoldater med tilflyttere, som overtog ejendomme under krigen.

Det tager lang tid at bibringe dem forståelse for egen berettigelse i et land, der bygges op. Og her er tale om nationsopbygning, ikke genopbygning, for der var ikke noget før, siger Jesper Skovgaard. ■

SYDSUDAN

15 gange større end Danmark.

De cirka 11 millioner indbyggere er kristne.

40 års konflikt med muslimsk styre i Karthoum sluttede i 2005.

Sydsudan blev selvstændig stat 11. juli 2011.

Føderal republik med 10 selvstyrende stater.

Forsvar:
Sudan Peoples Liberation Army (SPLA)
UNMISS oprettet 2011
Ny resolution 2012.

Chef er FN's særlige udsending Hilde Johnson, Norge.

Den nigerianske bataljon øver riot-control foran nationalstadion i Monrovia.

VIGTIGE ERFARINGER

Som chef for operationsafdelingen i FN-missionen i Liberia høster oberst Jens Garly vigtige erfaringer.

TEKST OG FOTO: LARS BØGH VINTHNER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

LIBERIA

Det er snart 10 år siden, de grusomme krigshandlinger stoppede i Liberia. For de fem danske udsendte officerer i FN's mission i Liberia er der dog stadig nok at se til.

Tre af officererne arbejder i hovedkvarteret i Monrovia, mens to er udsendt som militærobservatører. På et kontor i det tidligere kysthotel Pan African Plaza med udsigt over Atlanterhavet er oberst Jens Garly chef for FN-operationsafdelingen med 17 personer fra 10 nationer. I et år besidder han Danmarks højeste militære stilling i en FN-mission.

- Jobbet er selvfølgelig motiverende for en soldat med operativ baggrund. Jeg har masser af muligheder for at få indflydelse på de daglige operationer. Min afdeling laver planer for indsættelse og anvendelse af styrkerne, får dem godkendt af styrkechefen og medvirker til at styre igangværende operationer, siger Jens Garly.

Gennem stillingen og de mange

samarbejds- og koordinationsfora har han også indflydelse på udviklingen af missionen i bred forstand.

- Det er alt i alt meget spændende og giver vigtige erfaringer for Danmark, der blandt andet vil kunne bruges i forbindelse med fremtidige opgaver, som forsvaret med stor sandsynlighed vil skulle løse i Afrika, siger Jens Garly.

Fremskridt

I den militære del af FN-missionen er der cirka 6.800 soldater fra 44 forskellige lande; knap det halve af den styrke, der blev indsat i 2003. Og om godt to år vil styrken i overensstemmelse med FN-mandatet - om alt går vel - være reduceret til knap 4.000 soldater.

Det er ifølge Jens Garly et udtryk for, at udviklingen går i den rigtige retning i Liberia, men det vil i sagens natur blive udfordrende at skulle løse - og ikke mindst prioritere - opgaverne med stadig færre styrker. En anden udfordring er de mange forskellige kulturer, der er repræsenteret

i hovedkvarteret.

- Vores uddannelse kombineret med, at vi gennem vore tjenesteforløb besætter en række stillinger på forskellige niveauer, giver danske officerer en værdifuld ledelseserfaring, som vi bruger dagligt hernede. Og så er vores engelsk generelt på et højt niveau sammenlignet med andre nationer, siger Jens Garly.

Forbindelsen til familien, der udover hustruen tæller en datter på 11 år og en søn på 8 år, klares med skype, mails og telefon, når Jens Garly da ikke lige bruger nogle af sine 30 orlovsdage og fire frirejser til at være sammen med familien.

- Et år er lang tid at være så langt væk fra familie og venner, men generelt har vi som danske udsendte gode vilkår. Forsvaret leverer rigtig fin service til os - uanset om det drejer sig om kommunikation hjem til Danmark, rejser frem og tilbage eller om at få sendt noget materiel herned. Det er en fornøjelse at opleve den servicemindedhed, der præger organisationen hjemme i Danmark, siger oberst Jens Garly. ■

LIBERIA

2,5 gange større end Danmark.

Cirka 3,7 millioner indbyggere, heraf knap halvdelen i hovedstaden Monrovia og omegn.

Staten Liberia blev oprettet i første del af 1800-tallet af hjemvendte slaver fra USA.

FN-missionen, UNMIL, blev rettet i 2003. Øverst chef for missionen er Karin Landgren, Sverige.

Posten som øverste chef havde danske Ellen Margrethe Løj i perioden 2008-2012.

Den militære styrke omfatter blandt andet infanteribataljoner fra Nigeria, Ghana og Pakistan.

HJEM FRA ET AF VERDENS VÅDESTE LANDE

Major Claus Andreassen har netop afsluttet et år som udsendt FN-observatør i Liberia.

Op til 5.000 mm nedbør gør store dele af Liberia ufremkommelig i regntiden. FN-observatørerne må ty til helikoptere for at komme rundt og patruljere. Foto: Claus Andreassen

Landsbyboere beklager sig til FN over flygtninges jagt og indsamling af mad i Liberias jungle tæt på grænsen til Elfenbenskysten. Foto: Claus Andreassen

Claus Andreassen i Monrovia dagen før et helt års tjeneste i Liberia er slut. I dag er majoren tjenestegørende i HOK. Foto: Lars Bøgh Vinther

AF LARS BØGH VINTHER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

LIBERIA

Halvdelen af året fra april til oktober falder der 5.000 mm regn i Liberia. Veje skyller væk, temperaturen er omkring 30 grader og luftfugtigheden over 90. I regnskoven flourer kryb, giftslanger og sygdomme. Sådan var nærmiljøet for major Claus Andreassen de første 6 måneder, mens han var udsendt som FN-observatør i UNMIL i rød zone på grænsen mellem Liberia og Elfenbenskysten.

- Diarré, kolera og tyfus flourer blandt de lokale. De koger ikke vandet, før de drikker det. Selv vi fik dårlig mave af og til. Selv om det vrimler med slanger, så jeg kun to døde, blandt andet en sort kobra fanget i vores have. De værste kryb var små aggressive

myrer. Når de bed, føltes det, som om der var gået ild i fødderne. Og så Nairobi-fluen. Fyldt med syre. Jeg oplevede at få blister på huden og store brandsår, som det tog uger at blive kvit, siger Claus Andreassen.

I rød og blå zone

To af de fem danske udsendte i Liberia er FN-observatører. Første halvår indgår de i Team Sites i den såkaldte røde zone, et grænseområde med uro og flygtningelejre. Det sidste halvår af udsendelsen er i den blå zone, der er langt mere rolig. For Claus' vedkommende i den næststørste by Buchanan på Atlanterhavskysten.

Hvert team er på 10 FN-observatører fra forskellige lande. Ubevæbnede tager de på patruljer og fungerer som missionens øjne og ører. De overvåger sikkerhedssituationen

og befolkningens syn på regeringen og levevilkårene.

- Vi bliver budt velkommen af smilende mennesker, der er glade for FN og for, at det endelig er fred. Liberias eget politi har svært ved at komme rundt, men vi kommer de mest utilgængelige steder. De føler, at vi skaber tryghed for dem, siger Claus Andreassen.

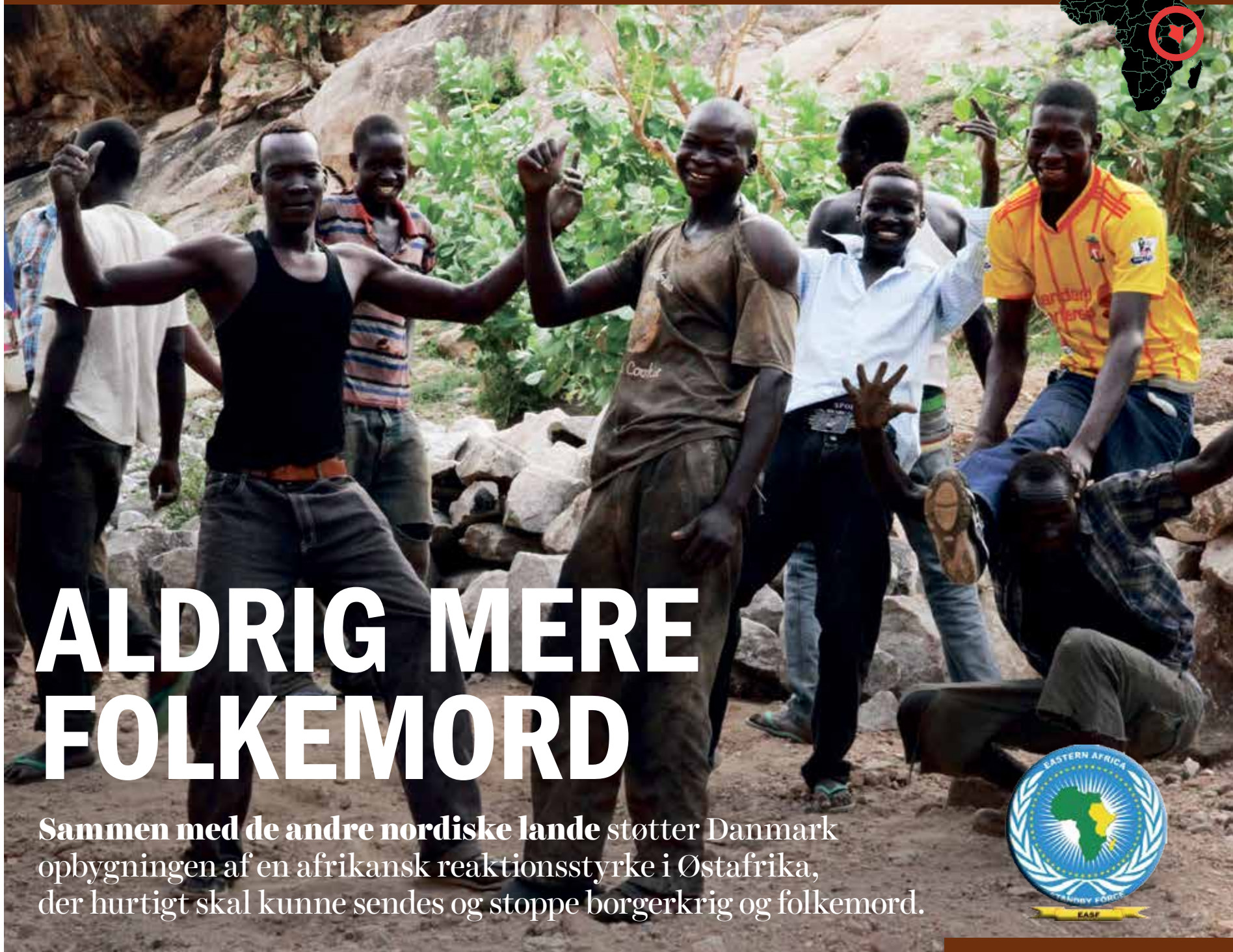
Hjælp til sproget

Fra junglebyen Zwedru både kørte og fløj han på patrulje med en kollega og en tolk ud og besøgte landsbyer, lokalt militær og flygtningelejre.

- Liberia-engelsk kan være svært at forstå, så tolken var til stor hjælp og kunne også tale det lokale stammesprog. Og når vi var to observatører med forskellig baggrund, fik vi gerne noget forskelligt at vide.

Tilbage i Monrovia er Claus Andreassen ved at pakke sammen. Det sidste formelle papirarbejde skal afsluttes, inden turen går hjemad. Selv om han har savnet familien hjemme i Danmark, vil han alligevel se tilbage på de sorte netter i junglen med et vist vemod. Billeder af kvinder bærende rundt på fyldte vandspande eller 30 kilo brænde oven på hovedet med et barn bundet på ryggen har brændt sig fast. Men det er ikke bare dybe personlige oplevelser, som har givet opgaven i Liberia mening. - Med vores arbejdsmoral og uddannelse gør vi en forskel. Vi trækker et godt læs hernede. Og der er ingen tvivl om, at jeg synes, vi skal fortsætte i denne FN-mission, siger han. ■

ALDRIG MERE FOLKEMORD

Sammen med de andre nordiske lande støtter Danmark opbygningen af en afrikansk reaktionsstyrke i Østafrika, der hurtigt skal kunne sendes og stoppe borgerkrig og folkemord.

Fattigdom knækker ikke smil og glæde. De unge mænd lever af at knuse klipper til grus på "The Rock" i Juba.

TEKST OG FOTO: LARS BØGH VINTHNER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

KENYA På 100 dage massakrerede Rwandas regeringshær og civile huer over 800.000 borgere af tutsi-afstamning. Det internationale samfund greb ikke ind. Efter folkemordet i Rwanda besluttede de afrikanske stater selv at tage ansvar for, at uhyrlighederne ikke skal kunne gentage sig.

I rammen af Den Afrikanske Union er de nu ved at opbygge en hurtig reaktionsstyrke - East African Standby Forces EASF - der på mindre en 14 dage skal kunne sendes ind i konfliktområder i Afrika.

Sammen med de nordiske lande støtter Danmark opbygningen af en hurtig reaktionsstyrke i Østafrika. Kenya er sammen med Etiopien de største militære magter i EASF. Etiopiens hovedstad Addis Abeba huser både Den Afrikanske Union og East African Standby Forces brigadehovedkvarter og logistiske hovedkvarter, mens EASFs planlægningshovedkvarter ligger i Nairobi. En delegation fra Danmark har netop været på besøg i Nairobi for at vurdere opbygningen af styrken.

God standard

En militsleder forlanger medicin og hjælp ved gitterporten til en flygtningelejr. Afvisning ophidser ham så meget, at han tilkalder sine bevæbnede støtter. Under eskaleringen af den truende situation har vagter kaldt hjælp hos en FN-styrke.

Fire pansrede hvide mandskabsvogne når

frem, og afrikanske soldater med blå hjelme hindrer en forbrydelse uden blodsudgydelse. Scenen kunne være foregået i en lang række konfliktramte afrikanske lande, men her er kun tale om en øvelse på et militært træningscenter i udkanten af Nairobi. FN-styrken er Kenyas bidrag til den hurtige udrykningsstyrke, og den har et niveau, som glæder den danske delegation.

- Der er jo ikke noget nemmere end at gribe til våben i sådan en situation. Det er positivt, man er på rette vej, siger generaløjtnant Bjørn Bisserup, der er chef for Forsvarsstaben.

De fire nordiske lande har siden 2009 hver haft en militærrådgiver udstationeret i Nairobi for at støtte opbygningen af udrykningsstyrken.

- Vi støtter på tre områder. Kursusvirksomhed i fredsbevarende operationer, som er en af de nordiske landes store styrker, øvrig støtte på det landmilitære område og endelig stor støtte til det maritime område, fortæller den danske militærrådgiver, oberst Jørn Rasmussen, der peger på, at det konkret omfatter rådgivning, kurser og økonomisk støtte.

Effektiv flåde

Kommandørkaptajn John Ærø er udsendt som maritimrådgiver til den kenyanske flåde i havnebyen Mombasa. Her har Danmark blandt andet doneret hjælp til en motortestbænk, som vil give Kenyas flåde mere effektivitet. Kenya er den største flådemagt på

den afrikanske østkyst og nabo til Somalia. - De var en del af den kombinerede hær, luft og flådestyrke, der angreb og befriede Kismayo for al Shabaab. Det lykkedes ganske fortrinligt, fortæller John Ærø, der giver Den Afrikanske Unions mission i Somalia (AMISOM) og Kenya en del af æren for, at pirateriet ud fra Kismayo og den sydlige del af Somalias kyst er stagneret.

Store fremskridt

Den Afrikanske Unions mission i Somalia (AMISOM) illustrerer ifølge den danske militærrådgiver Flemming Johansen, hvor langt afrikanerne er kommet.

- I sin tid valgte forsvaret at støtte Østafrika, det var lettest sprogligt og kulturelt, og man ønskede støtte. Vi kan jo ikke bare pådutte landene vores tilstedeværelse. Jeg har støttet ambassaden med militær ekspertise. Og nu hvor Den Afrikanske Union selv opnår større og større ekspertise, ændrer mit arbejde sig mærkbart, siger Flemming Johansen, der har siddet som militærrådgiver i Addis Abeba i seks år.

Han mener ikke, at den økonomiske støtte har været den vigtigste. Flemming Johansen peger på, at rådgivning og teknisk bistand har haft størst betydning for kapacitetsopbygningen. Militærrådgiveren tror dog ikke, at den østafrikanske udrykningsstyrke er helt klar som planlagt i 2015.

- Men alle spiller med, der er en vilje til at få reaktionsstyrken på plads, siger han. ■

The Eastern Africa Standby Force (EASF)

er et af fem regionale afsnit af The African Standby Force, der er etableret af The African Union med det formål at kunne standse konfliktudbrud og håndhæve fred og sikkerhed på det afrikanske kontinent.

Medlemslande:

13 medlemslande, heraf 10 aktive - Burundi, Comorerne, Djibouti, Etiopien, Kenya, Rwanda, Seychellerne, Somalia, Sudan, Uganda. Madagaskar, Mauritius er ikke-aktive medlemslande. Eritreas medlemskab er suspenderet grundet dets rolle i Somalia-konflikten. Tanzania har observatørstatus i EASF. Endelig forventes Sydsudan snarest at blive det 14. deltagerland.

EASF Brigadehovedkvarter og logistiske base i Addis Abeba, Etiopien.

EASF Planlægningselement i Nairobi, Kenya.

AMISOM; African Union Mission in Somalia.

52-62 KG

- VEJER AMMUNITIONSRYDDERNES SIKKERHEDSUDSTYR

Hæder til kommandør

MEDALJE: Fredag den 24. maj fik chefen for Søværnets Officersskole, kommandør Peter Stehr, overrakt 'The Meritorius Service Medal'. Kontreadmiral Frank Trojahn overrakte medaljen for fortjent indsats forrettet ved det operative hovedkvarter i Kabul i perioden fra den 18. juli 2012 til 30. januar 2013. Medaljen er indstiftet den 16. januar 1969 og bliver kun sjældent uddelt til danske officerer. ■

Missing Man Formation

MINDESTEN: Flyvevåbnet deltog i slutningen af maj i indvielsen af en mindesten i Grønhøj. Mindestenen blev rejst til minde om syv britiske og canadiske flyvere, der fløj en Lancaster bombemaskine over Grønhøj den 25. september 1942, da de blev skudt ned af et tysk fly fra Fliegerhorst Grove, den nuværende Flyvestation Karup. Piloter fra Flyveskolen overfløj ceremonien med en "Missing Man Formation," hvor et enkelt af fire fly falder ud af formationen som et symbol på den nedskudte pilot. ■

Læs om sø- og flyredninger på forsvaret.dk/SOK .....

Rådet for større badesikkerhed har en række anbefalinger til de badende på deres hjemmeside.
Foto: Anders Fridberg.

SÆSON FOR REDNINGER TIL SØS

AF PERNILLE KROER / SOK

SAR I SOK's operationsrum, hvor flyvevåbnet og søværnet i fællesskab koordinerer redningsaktioner til søs, er højsæsonen i gang.

Det samme gælder for de 21 kystredningsstationer og Marinehjemmeværnet. Når sommeren sætter ind, går fritidssejlerne på havet, og badegæsterne hopper i bølgerne. Det betyder flere redningsaktioner til søs.

- Det årlige antal søredninger ligger ret stabilt. I gennemsnit har vi tæt på én redningsaktion om dagen. Men i sommermånederne har vi klart flere udrykninger. Antallet af redninger om sommeren er

dog som regel påvirket af vejret. Varmt sommervejr betyder mange operationer, mens folk holder sig på land, når vi har kolde somre, siger Per Horsholm, major i flyvevåbnet.

Han er leder af JRCC, der er en forkortelse for Joint Rescue Coordination Center.

Fælles indsats

Søredningerne, som JRCC koordinerer, involverer oftest flyvevåbnets redningshelikoptere. Desuden bliver søværnets patruljefartøjer alarmeret, hvis de befinder sig i nærheden af ulykkesstedet. Også marinehjemmeværnet sender mange gange et fartøj ud. Kystredningsstationer bliver

alarmeret, hvis der er en i området. - Vi har mange flere redningsaktioner om sommeren end resten af året. Som regel får vi alarmerne gennem SOK, men mange gange går alarmerne direkte til en kystredningsstation, fordi de lokale kender os, siger Tim Lillelund, der er leder af kystredningsstationerne.

Flyvevåbnet og søværnets fælles center for søredninger havde sidste år 202 redningsoperationer fra april til september. Til sammenligning var der 174 søredninger i årets øvrige syv måneder. Dertil kommer, at kystredningsstationerne mange gange får lokale alarmer, hvor de rykker ud som reddere både til søs og på land. ■

I takt med at havvandet bliver varmere om sommeren, stiger antallet af redninger til søs.

Forsvaret udbyder jagt

TEKST OG FOTO: MICHAEL SAND / FBE

JAGT For første gang nogensinde udlejer forsvaret jagten på de militære terræner. I den første af tre udbudsrunder bliver der udbudt godt 3.000 hektar jagtareal. Fordelt over det meste af landet - fra Borris i vest til Kulsbjerg i øst - udbyder forsvaret nu jagt på en række af de militære øvelseterræner. Hidtil har forsvaret selv afviklet jagter på sine arealer, men jagtuddbuddet åbner mulighed for, at civile jægere kan leje jagten.

- Forsvaret ser frem til at kunne byde de nye jagtlejere velkommen til at udnytte jagtpotentialet på forsvarets arealer. Jeg vil dog understrege, at den militære anvendelse af terrænerne altid

har førstehedsrang, siger Boie Frederiksen, der som chef for Miljø- og Energiafdelingen i FBE er ansvarlig for udbuddet. Fremover vil jægere kunne jage kronvildt eller råbukke på Borris Skydeterræn, som rummer Danmarks største samlede hedeareal. Desuden vil der på forskellige terræner være mulighed for at jage snepper, skyde ænder på træk samt afholde selskabsjagt med for eksempel fasan, hare og ræv på parolen over jagtbart vildt.

I alt udbyder forsvaret godt 3.000 hektar jagtareal fordelt på syv terræner i den første af tre udbudsrunder.

De syv terræner, som interesserede jægere kan byde på, er depotområdet Brinkhus ved Hjørring samt øvelsespladserne i Skive, Kulsbjerg ved Vordingborg og Antvorskov ved Slagelse. Desuden er Søgaardlejren i Sønderjylland med i første udbudsrunde sammen med Borris Skydeterræn, der udbydes som to separate jagtarealer på cirka 630 og 650 hektar. ■

Nye retningslinjer for jagt- og vildforvaltning åbner op for civile kan jage på forsvarets arealer.

SCAN OG SE VIDEØEN

OVERBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK

Magasin om naturen

MILJØ: Sprængning af træer, hedeafbrændinger og jagt er blot nogle af de emner, som FBE skriver om i det nye magasin "Forsvaret og naturen", der handler om samspillet mellem militær anvendelse af naturen og landskabsudvikling. Som led i Forsvarsministeriets miljø- og naturstrategi 2012-2015 har FBE forpligtiget sig til hvert år at udgive en samlet publikation om naturbeskyttelsesindsatsen. Magasinet er sendt til myndigheder i forsvarret og eksterne interessenter, og det kan også ses som e-magasin på internettet. Du kan finde det på forsiden af forsvarret.dk under "Grønt forsvar". ■

Strid om Bornholm

FLÅDEØVELSE: Den 10. juni stævnedes omkring 35 skibe fra tretten forskellige lande ud i farvandet omkring Bornholm til den årlige BALTOPS-øvelse. Øvelsen skal træne skibene og deres besætninger i at håndtere konflikter mellem stridende parter til søs, hvor de er blevet uenige om for eksempel om retten til et landområde. I år strides to fiktive stater om Bornholm. Skibene skal blandt andet øve forsvar mod trusler fra luften, ubådsoperationer og mineryddere skal finde og bjærge udlagte miner. ■

Følg Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste på forsvaret.dk/fbe

MOPPE-KURSUS

Forsvarets serviceassistenter er sendt på kursus i rengøring.

TEKST OG FOTO: SUNE WADSKJÆR NIELSEN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

RENGØRING Ned i knæene! Ret ryggen! Ergonomirådgiver og underviser Inger Krusegaard, der kommer fra Forsvarets Center for Arbejdsmiljø, justerer på de 15 serviceassistenter arbejdsstilling, når de svinger støvsugeren hen over gulvet. For mange af forsvarrets serviceassistenter bukker under for smerter i nakken og ryggen og er sygemeldte i ugevis. Det skal kurset gerne hjælpe til med nedbringe.
- Vi laver workshops for vores rengøringsassistenter. Det skyldes, at vi har observeret et stort sygefravær inden for den personelgruppe i Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. Desuden har Forsvarskommandoen lavet direktivet 'forebyggelse af sygefravær og fremme af trivsel', som gør, at vi gerne vil have mere fokus på at forebygge i stedet for at helbrede, siger Margit Buhl, der er arbejdsmiljøinspektør i FBE.

Væk med smerter

120 serviceassistenter i rengøring har været på kurset. Lech Møller fra Sønderborg Kaserne var begejstret for de nye teknikker.

- Kurset har hjulpet mig så meget. Jeg har lært, hvordan man gør tingene på den rigtige måde, så jeg ikke har ondt alle steder og har smerter, fortæller hun.

Lech elsker at gøre rent, men har været plaget gener fra det monotome arbejde.

For andre har kurset mere været en repetition.

- Selv om man godt kender informationerne, er det godt at få dem frisket op. Så tænker jeg over, hvordan jeg skal gøre det. Så jeg synes, det har været rigtigt godt, siger serviceassistent Lillian Petersen. ■

SCAN OG SE VIDEOEN

Kursisterne mødtes i FN-byen – et nyt domicil bygget til FN's seks organisationer i Danmark. Foto: Lars Bøgh Vinther

SCAN OG SE VIDEOEN

STØRRE ENGAGEMENT I FN

Danmark skal fremover prioritere fredsskabende og sikkerhedsfremmende opgaver. Et kursus for 24 af fremtidens kommende chefer for FN-missioner i København er et skridt på vejen.

AF LARS BØGH VINTHER / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

LEDERKURSUS FN afvikler kun to "Senior Mission Leader Course" om året, og med et 14 dages kursus fra slutningen af maj og frem i FN-byen i København er det første gang, Danmark har værtsrollen. Her lærer kursisterne at fungere som kommende styrkechefer, særligt udsendte eller politichefer i FN's missioner.

Danmark leverede undervisere og havde et rekordstort antal

kursister på skolebænken. Ellen Margrethe Løj og Finn Reske-Nielsen delte deres erfaringer fra jobbene som FN's særlige udsendte i henholdsvis Liberia og Østtimor med kursisterne. Fra forsvarret deltog to oberster, Susanne Bach Bager og Ulrich Helleberg, begge med erfaringer fra UNMIL i Liberia. Fra udenrigsministeriet kom Danmarks tidligere ambassadør i Damaskus, Christina Markus Lassen og charge d'affaire i Libyen, Anders Tang Friberg. Sidste danske deltager var politiinspektør Erik Johansen. ■

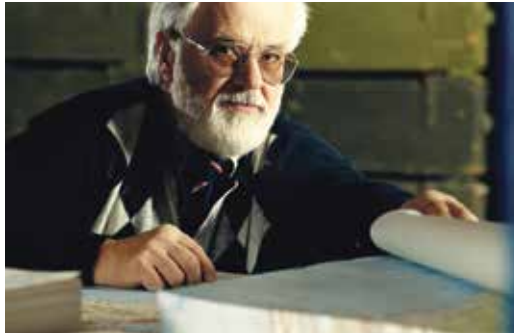
OVERBLIK

Flyver med 50 år på bagen

REDIGERET AF

HENRIK MORTENSEN
HENRIKMORTENSEN@MILDK

JUBILÆUM: Carl Gustav Brændgaard har været i forsvaret længe. Rigtig længe! Faktisk så længe, at han den 1. juni kunne tælle hele 50 år tilbage til dengang, han blev færdig som rekrut og derpå ansat som civil ved Flyvevåbnet. I en årrække var Carl Brændgaard ved kortlageret på Flyvestation Karup, og senere stod han for lokalindkøb på munderingsdepotet samme sted samt på kasernen i Holstebro. Han vendte dog tilbage til Flyvestation Karup efter et stykke tid. Carl Gustav Brændgaard fejrede sit jubilæum den 6. juni på Flyvestation Karup. ■

Grøn overvågning

MILJØ: Den 13. juni indvies forsvarets største CTS-opgradering (Central Tilstandskontrol- og Styling) på Aalborg Kaserner. Med opgraderingen kan Aalborg Kaserner styre varme- og elforbruget på mere end 100 bygninger, for eksempel sænkes varmen automatisk, hvis et vindue er åbnet for udluftning. Moderniseringen er et led i pilotprojektet "Grønne Etablissementer", der er en del af Forsvarsministeriets klima- og energistrategi 2012-2015. Målet er blandt andet at skrue ned for fremtidens driftsomkostninger - til gavn for både klima og soldater. ■

Læs nyheder på forsvaret.dk

Når forsvaret rykker på mission, inviteres medierne med på pressebesøg. Men det kan være en stor udfordring at få opfyldt journalisternes mange ønsker.

MED MEDIERNE I HÆLENE

Pressebesøg i Afghanistan

Højdepunkt:

2008-2010
2-4 årlige ture
105 journalister og fotografer

2010 til i dag
2 årlige ture
60 journalister og fotografer

AF KAJ-IVAN BÆK / HOK

PRESSEBESØG Kan jeg ikke få den her historie solo? Kan I ikke arrangere en tur, hvor jeg besøger lokalbefolkningen?

Når danske og internationale medier besøger de udsendte danske soldater rundt om i verden, er ønskerne mange og forventningerne til solohistorier store. Det gælder også på hærens presseture, der varetages af presseofficererne i Hærens Operative Kommando.

- Vi er meget imødekommende over for journalisters ønsker om at besøge de danske styrker – enten som en del af vores samlede pressebesøg – eller som enkeltbesøg. Vi ønsker, at mange forskellige medier får mulighed for at besøge de danske styrker, og siden vi begyndte på organiserede pressture i 2003, har vi været rejseværter for mange mediefolk, siger major Erik Böttger, en af Hærens Operative Kommandos tre presseofficerer.

Pressebesøgenes indhold bliver så vidt muligt tilrettelagt ud fra journalisternes ønsker, hvor det overhovedet er muligt. Men uanset, hvor meget "flue på væggen" journalisterne er, så beslaglægger et pressebesøg store ressourcer hos værterne i missionen.

- Derfor bliver besøgene gennemført på vores præmisser, fordi den militære opgave, som vi er udsendt til at løse, altid kommer først. Journalisters ønske om, at de danske soldater skal

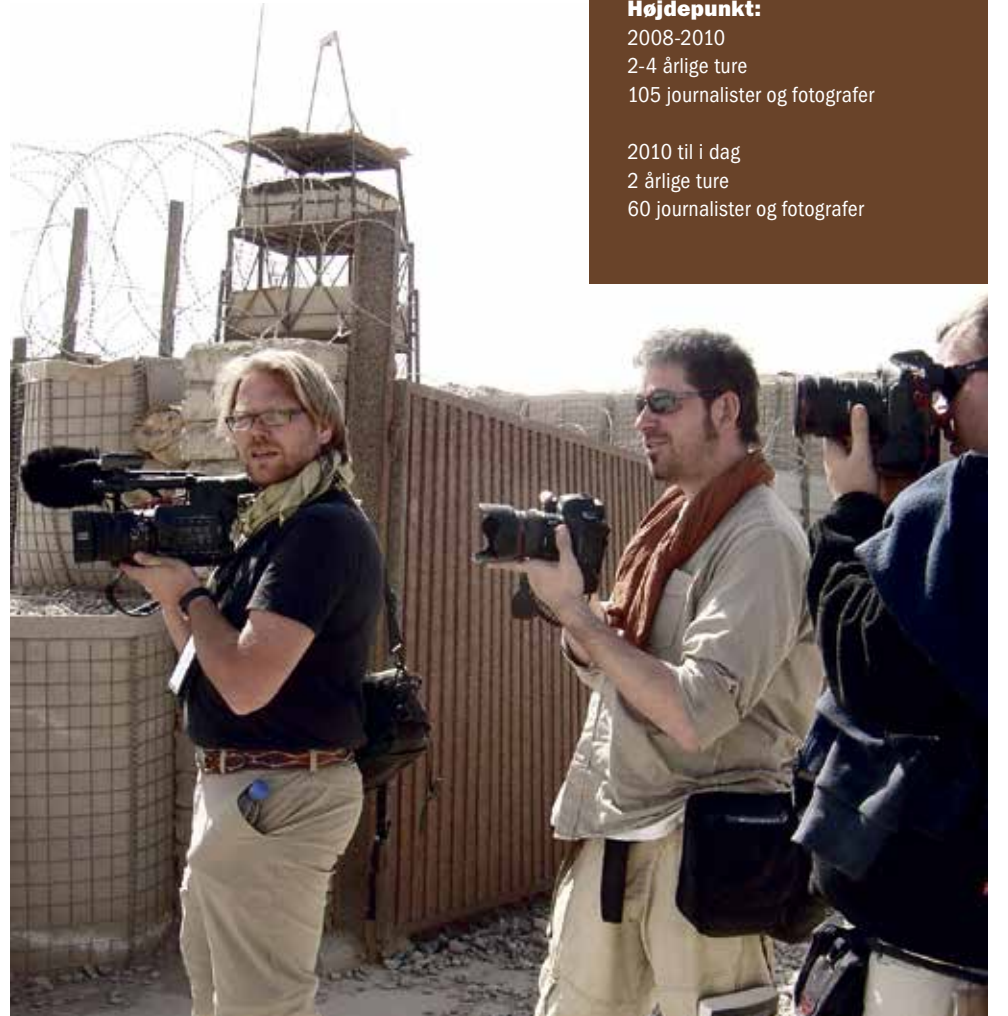
yde sikkerhed og agere turførere i for eksempel afghanske byer, kan desværre ikke altid efterkommes, siger Erik Böttger, der påpeger, at journalisterne, som i andre af verdens brændpunkter, kan hyre lokale sikkerhedsfolk til interviewture blandt befolkningen, hvilket flere danske journalister har benyttet sig af under pressturene.

Godt forhold

Selv om hæren ikke altid kan efterkomme journalisternes ønsker, så betragter presseofficeren forholdet til de mange medier, der har været med, som godt.

- Vi har et godt forhold til medierne, men det har trods alt taget et stykke tid at vænne dem til, at vi har nogle helt specielle arbejdsforhold, ikke mindst når det drejer sig om operationer og sikkerhed. De er jo ivrige og opfører sig som en sæk lopper. Vi har aldrig haft problemer, men har mødt en måske lidt hovedrystende forståelse for, at sådan må det være, når det er hæren, der har ansvaret for deres sikkerhed.

Mellem 2008 og 2010 toppede interessen fra medierne side. På grund af faldende interesse fra medierne i årene efter de hektiske år, besluttede HOK at skære antallet af regelmæssige pressebesøg. Dog med mulighed for at udsende enkelte journalister med VIP-besøg eller på selvstændige pressebesøg, hvis særlige forhold taler for det, og hvis den udsendte styrke har ressourcer til at støtte de besøgende journalister. ■

Medierne har under pressebesøg adgang til enhver soldat, der ønsker at udtale sig, men forsvaret forbereder selvfølgelig soldaterne på pressens ankomst ved at oplyse om nødvendigheden af pressens tilstedeværelse og ved at orientere soldaterne om eksempelvis grundprincipperne ved interview. Foto: Erik Böttger

Jacob Svendsen bliver certificeret i at finde IED'er under et pressebesøg i Afghanistan. Foto: Forsvaret

I krig med udfordringer

AF KARL ANDRÉ JUUL PEDERSEN / HOK

JOURNALISTER

Blandt de journalister, der har været allerflest gange i Afghanistan, er Jakob Svendsen fra Politiken. Med et enkelt besøg i Irak og omkring ti ture til Afghanistan er han ikke i tvivl om, hvilke ting man kan og ikke kan forvente sig af turene, og han ved godt, at der er grund til begrænsningerne. - Jeg kunne godt tænke mig flere muligheder for at komme ud i samfundet og tale med de lokale afghanere, selv om det naturligvis ikke er noget, man bare lige gør. Derudover tilbragte jeg gerne mindre tid i lejrene og så gerne flere muligheder for at indfri individuelle

ønsker, siger Jakob Svendsen.

Henrik H. Breum, journalist hos Midtjyske Medier, har kun været i Afghanistan en enkelt gang. Derimod han har været i Irak to gange, og han kan mærke tydelige forskelle på, hvordan tingene foregik dengang, og hvordan de foregår i dag.

- Da jeg var i Irak, var det mindre planlagt, og vi havde ikke de samme muligheder for at udføre vores arbejde, som vi har i dag. I dag kommer man ned til pressetelte, hvor der er opstillet computere med internetadgang, og der er altså gode forudsætninger for, at vi kan lave det, som vi er kommet for.

For Henrik H. Breum var det afgørende, at han havde et godt samspil med hærens presseofficerer. Via dem fik han nemlig kontakt til de personer, han havde brug for, og han understreger desuden, at der i dag gives den fornødne frihed til at lave de historier, man vil – naturligvis med skyldige hensyn til sikkerheden. ■

Prins i Afghanistan

AFGHANISTAN: H.K.H. Prins Joachim var i slutningen af maj inviteret med på missionsbesøg af forsvarschef, general Peter Bartram. Delegationen besøgte de danske enheder i Camp Bastion, Camp Price og Lashkar Gah og mødte ISAF-missionens øverste militære ledere i Kabul.

- Jeg er dybt imponeret over den indsats, som danske soldater gør her i Afghanistan, sagde H.K.H. Prins Joachim. ■

Selv om vi nu udsender KFOR 28, er I at betragte som hold 1.

oberst Per O. Knudsen til styrken, der udsendes til Kosovo

Læs mere om flyvevåbnet på forsvaret.dk/ftk

Flyvevåbnet dropper fransk

Umiddelbart efter hjemkomst fra missionen til Mali sendte Air Transport Wing et Hercules transportfly til Frankrig for at styrke samarbejdet mellem de to nationer.

TEKST OG FOTO: LARS SKJOLDAN / FTK

AIRDROP Air Transport Wing Aalborg ankom til Toulouse med det mål at vise de franske styrker, hvordan man udfører airdrop i Danmark.

- I forbindelse med generobringen af Kidal og Tessalit i det nordlige Mali blev Danmark som nogle af de eneste spurgt, om vi kunne lave airdrop. Det sagde vi, at vi godt kunne, men på grund af bekymringer om procedurer blev det aldrig til noget, forklarer Thibaut Guilbert, som under Operation Serval skiftede tjenestested fra Karup til Tchad, hvor han fungerede som forbindelsesofficer for flyvevåbnet.

Efter to dages forklaringer og træning i flyet, hvor de danske og franske soldater viste deres respektive procedurer, var de torsdag klar til at demonstrere.

- Franskmændene var godt tilfredse med vores præcision og også godt tilfredse med den procedure, vi blev enige om. Vi kan nu smide de såkaldte doorbundles fra Hercules for franskmændene uden at gå på kompromis med vores sikkerhedsregler, siger Thibaut Guilbert.

Stadig udestående

Det sidste mål, som var at smide de store palletter, kom ikke på plads, men Air Transport Wing Aalborg fik tre franske paletter med tilbage til Aalborg. De franske faldskærmsoldater kommer til Danmark i løbet af sommeren og deltager i et drop her. Når det er sket, skulle det fremtidige samarbejde være sikret. ■

Sikkerhedsudstyret bliver undersøgt. Det er vigtigt, at liner og andet ikke kan sætte sig fast de forkerte steder.

SIDSTE DAG PÅ VINGERNE I AFGHANISTAN

I slutningen af marts fløj det danske C-130 Hercules sin sidste tur under missionen i Afghanistan, inden det vendte tilbage til Danmark. Kaptajn Rasmus Due oplevede det sådan her.

Mandag den 1. april forlod vi Kandahar til fordel for Danmark. Foto: Privat

AF RASMUS DUE / FTK

ØJENVIDNE Lørdag den 30. marts kl. 15:52L taxier B-536 fra Whiskey-rampen for at flyve missionens sidste tur.

Missionens sidste flyvedag er en kort en af slagsen, nemlig en tur til Kabul og tilbage til Kandahar igen. Alt tegner godt for turen, vejret er strålende med blå himmel og svag vind, og så er det faktisk den varmeste dag indtil videre.

En times tid før afgang har besætningen briefet turen med intel og mission

planer. Loadmasterne har kæmpet mod varmen inde i flyet, og med let-oplyne flyverdragter og sved på panden er de nu klar til at modtage passagerer og gods.

Solen bager godt og grundigt på flyet, så solafskærmningen i cockpittet blive først fjernet kort før start-up.

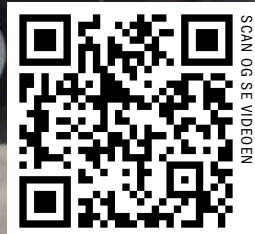
Passagerer og gods kommer hurtigt om bord, og nu er det tid til at starte op. Flyet får signal til opstart. Som propellerne en efter en begynder at mølle rundt, bliver det afghanske støv pisket op og forsvinder som en lille støvsky bag flyet.

Kort efter taxier B-536 til bane 23 for

en afgang mod Kabul. Skipperen CAP vinker ud af vinduet, inden de forlader Whiskey-rampen. Endnu en gang bliver det til take-off til tiden.

15 måneder med dansk Hercules er slut. Med over 1000 flyvture og mere end 1000 timer i luften må vi sige, at vi har gjort det godt.

Dagen efter overdrog vi Camp Hercules til oberstløjtnant Palle Mikkelsen, der skal være ÆDO (ældste danske officer) for flyvevåbnets enkeltmandsudsender til Kandahar. ■

SCAN OG SE VIDEOEN

DA IVER HUITFELDT HENTEDE GIDSLERNE

Søren Lyngbjørn, Eddy Lopez og de fire filippinske søfolk blev holdt som gidsler i 838 dage af somaliske pirater.
Foto: SOK

At hente frigivne gidsler kan blive en opgave for ethvert flådefartøj, der deltager i piratjagt i Det Indiske Ocean. Besætningerne er professionelle og kender deres arbejdsopgaver. Alligevel kan man godt blive glad, når det går godt.

AF BERIT UDBYE / SOK

GIDLSER

- Du kunne se det i besættningens øjne. Der kom sådan et spændt fokus, siger chef for fregatten Iver Huitfeldt, Carsten Fjord-Larsen.

Det var hans besætning, der fik det koncentrerede blik, da de vidste, at nu var det dem, der skulle hente seks gidsler. - Hver enkelt besætningsmedlem ved, hvad hans eller hendes opgave er under en operation som frigivelsen. Altså: Så gør du sådan og sådan og sådan, siger Carsten Fjord-Larsen og understreger hvert 'sådan' ved at slå højrehåndens yderkant ned i venstre håndflade.

Nu sker det

Den 30. april mellem syv og otte om morgenen fik Carsten Fjord-Larsen besked fra Søværnets Operative Kommando. Nu var det nu!

De seks gidsler kaptajn Eddy Lopez, styrmand Søren Lyngbjørn, og de fire filippinske besætningsmedlemmer Sancho Lusaya, Rene Aviles, Federito Nunez og Frankly Rencio skulle hentes på en strand i Somalia.

- Du har det hele tiden i tankerne: At det måske bliver dig og dit skib, der skal hente piratgidsler, siger Carsten Fjord-Larsen, og det er forståeligt nok, at de mulige skarpe situationer ligger i baghovedet. Besætningerne, hold 9 og 10, der har været med på denne udsendelse i Operation Ocean Shield, startede i august sidste år med missionsforberedelsen, hvor de øvede alle tænkelige scenarier med figuranter.

For hvad gør man for eksempel, hvis man fanger 25 formodede pirater, hvoraf nogle er sårede eller døende? Eller hvis man skal hente seks gidsler inde i Somalia?

Det skulle bare lykkes

Da kontrakten med piraterne var underskrevet, og der var aftalt 'money drop', altså tid og sted for løsesummens aflevering, mødtes Carsten Fjord-Larsen med sit command team i Iver Huitfeldts operationsrum. Command teamet består af seks personer: Skibets chef, næstkommanderende, operationsofficeren, efterretningsofficeren, lederen af skibets helikoptergruppe og lederen af SMI-holdet, søværnets Særlige Maritime Indsatshold. Opgaven var nu at gennemgå listen over risici, som de i forvejen havde opstillet.

- Hvad hvis piraternes bil punkterer på vej til stranden? Hvad hvis vi ikke kan sejle gidslerne ud, fordi brændingen er for høj? Hvad hvis piraterne i sidste øjeblik ombestemmer sig? Vi ved, at piraterne er hundeangste for helikoptere og skibe, der kommer tæt på, så jeg tænkte på, hvordan vi kunne optræde i operationsområdet uden at skræmme piraterne, så de bakkede ud. Det skulle bare lykkes, siger Carsten Fjord-Larsen.

Besætningen blev orienteret over prajeanlægget, at nu var der kort tid til, at skibet skulle af sted for at hente gidslerne. - De bed bare tænderne sammen og sagde: Nu skal vi altså levere varen. Du kunne bare se det fokuserede udtryk i deres øjne. Det var helt tydeligt. De koncentrerer sig fuldt ud om opgaven, som de har trænet. Ord bliver overflødige i den situation,

siger Carsten Fjord-Larsen.

Ventetid

Skibets to RHIB'er, otte en halv meter lange gummibåde med fast bund, blev sat i vandet. I dem sejlede frømandene ind mod kysten. Der var halvdelen time til solnedgang. Fra RHIB'erne kunne frømandene se både personer og køretøjer inde på stranden. Bilerne kørte væk, men seks skikkelser blev tilbage.

Frømandene ventede uden for den kraftige brænding. De så frem til at hente gidslerne. Så fik de besked fra Iver Huitfeldt. Gidslerne var identificeret. Frømandene sejlede ind til kysten og gik i land.

- Mens jeg sad og ventede i vores RHIB, tænkte jeg på, hvordan vi skulle løse opgaven og på brændingen. Den var kraftig - der var meget strøm, og vi måtte ikke kæntre, hvis vi fik gidsler om bord. Vores plan var simpel, og afhentningen var ikke nogen svær opgave. Men hvis der skete noget, der afveg, ville det blive kompliceret. Vi skulle bare have gidslerne ud. Koste hvad det ville, siger lederen af operationen, frømanden Lips.

Mødet på stranden

Alt kørte efter planen. Det var muligt at lande med helikopter på stranden, så gidslerne kunne flyves ud til fregatten. På den måde undgik man den kraftige brænding.

- Vi satte os sammen med de seks sømænd cirka 20 meter inde på stranden. Jeg forestiller mig, at der skete en forløsning af mange tanker hos dem. Vi forklarede,

hvad der skulle ske og gjorde situationen mere konkret, siger Lips.

Sammen flyttede de længere ned ad stranden, hvor helikopteren kunne lande. - Jeg kunne mærke, at jeg var lettet og glad. Der var jo mange tanker omkring, hvad der kunne ske, så det er altid en god fornemmelse, når den bedste plan lykkes, siger Lips.

Alting letter

Selve operationen tog under en time fra helikopteren lettede fra Iver Huitfeldt, til den kunne lette fra stranden i Somalia.

Fra skibet kunne besætningen se ind på stranden.

- Det gav lige en klump i halsen at se helikopteren lette fra stranden. Der tænkte jeg: Så er det os, der tager dem med hjem, siger Iver Huitfeldts næstkommanderende Per Moll Petersen.

Hos besætningen kunne skibschefen tydeligt mærke lettelsen. Stilheden blev afløst af en stemning af: 'Yes, sådan!' og glæde over, at frigivelsen gik godt.

For at give skibets seks nye gæster en form for normal hverdag, fortsatte besætningen sit daglige arbejde. Eddy Lopez, Søren Lyngbjørn og de fire filippinere kunne bevæge sig rundt på skibet, som de havde lyst til.

- Vi lod det være hverdag på skibet, siger Per Moll Petersen, og Carsten Fjord-Larsen supplerer.

- Min tanke var, at det sidste de så, inden de blev taget til fange, var et skib, og det første de så, efter de var frigivet, var også et skib. Det vil være godt for dem. De er jo sømænd ligesom os. ■

De afghanske styrker klarer sig efterhånden så godt, at det er sjældent, at soldaterne fra ISAF Hold 15 må støtte dem.
Foto: Carsten Sandberg

AFGHANERNE HAR BOLDEN

Søndag den 28. april annoncerede Taleban begyndelsen på den årlige forårsoffensiv i Afghanistan. For første gang siden 2006 har det dog kun en begrænset indflydelse på de danske soldaters arbejde i et af landets mest urolige provinser.

AF KIM VIBE MICHELSEN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

AFGHANISTAN

Foråret i det sydlige Afghanistan har været usædvanligt svalt i år. Køliger, mere overskyet og med jævnlige kraftige regnskyl og sandstorme. Det har dog også været svalt på en anden måde. De danske soldater har ikke lidt tab, og antallet af ildkampe, påkørsler på improviserede sprængladninger og storstilede operationer med dansk deltagelse har set et voldsomt fald.

Det er dog ikke fordi, at fjendens aktivitet er faldet tilsvarende voldsomt i sammenligning med sidste år på samme tid, men nærmere det faktum at de afghanske sikkerhedsstyrker nu klarer stort set alting selv, så de danske kampenheder kun rykker ud, hvis afghanerne får alvorlige problemer, ellers hvis særlige opgaver skal løses.

- Det er meget sjældent, vi rykker ud herfra, og det er et rigtigt godt tegn. Vi har på det seneste kun haft en enkelt bevogtningsopgave for en ISAF operation. Så det er meget sjældent, at afghanerne har behov for vores støtte. De kan selv, de vil selv, og de gør det selv også uden at informere os, siger Kenneth, der er major og næstkommanderende i den britisk ledede kampgruppe i Camp Price, hvor de danske kampenheder hører til.

Forskellig hastighed

Overgangsprocessen eller transitionen, altså overdragelsen af ansvaret for sikkerheden til afghanerne, er ikke noget,

der sker fra den ene dag til den anden. Og hastigheden er vidt forskellig fra provins til provins og fra distrikt til distrikt. - Den afghanske hær er uddannelsesmæssigt godt på vej. Men de har stadig brug for mere rutine i selvstændigt at kunne gennemføre større operationer, indsætte reserver efter behov og få logistikken til at fungere gnidningsløst, inden NATO-styrken helt overlader dem til sig selv, siger oberstløjtnant Jens Riis, der er chef for afdelingen for de internationale operationer i Hærens Operative Kommando.

Kampvognene bliver

Når ISAF hold 16 til august sætter støvlerne på afghansk jord for at afløse ISAF hold 15, vil det danske bidrag være en del mindre end det nuværende. ISAF hold 16 bliver udsendt med et stabs- og logistikkompani, der er i stand til at støtte med forsynings-, vedligeholdelses- og sanitetsenheder, samt enheder, der kan støtte det tilbageværende kampbidrag, som består af en kampvognsdeling.

ISAF 16 blev allerede i marts i år reduceret da regeringen besluttede, at infanterikompaniet samt nogle af de enheder, der skulle støtte kompaniet, ikke skal udsendes fremadrettet.

Samarbejdet med de afghanske sikkerhedsstyrker ændrer sig i takt med, at disse overtager stadig flere af de operative opgaver, der hidtil har været løst af blandt andre danske soldater. Opgaven for hold 16 vil fortsat være at udbygge sikkerheden i Helmand-provinsen i samarbejde med afghanske og britiske soldater. ■

Sådan vil forskellen mellem ISAF hold 15 og hold 16 se ud:

ISAF hold 15

Omkring 543 soldater

Mere end 200 køretøjer ved DANCON

Støtte til den afghanske hær i rammen af blandt andet en britisk enhed

ISAF hold 16

Omkring 295 danske soldater

Omkring 80 køretøjer hjemtages over det næste års tid

Støtte til den afghanske hær i rammen af blandt andet end ny britisk enhed eller kampgruppe i et større område

Afrika

– et risikabelt foretagende

Når Danmark bidrager til militær kapacitetsopbygning i svage stater, er det udtryk for en risikovillighed, som man har valgt at tage på øverste niveau. Men den politiske virkelighed kan hurtigt overskygge den operationelle – det var kapacitetsopbygningsprojektet i Rwanda i 2012 et godt eksempel på.

AF RASMUS MELDGAARD / FAK

STRATEGI

Danmark har med den udenrigspolitiske strategi om risikovillighed erklæret sig villig til at løbe en række risici i fredens og stabilitetens tjeneste – herunder i forbindelse med indsatser i Østafrika. Ifølge Thomas Mandrup ph.d. og afrikaekspert ved Forsvarsakademiet er der både fordele og ulemper ved at rykke ind med den militære del af kapacitetsopbygningen. - Fordelene ved, at Danmark bidrager til den militære kapacitetsopbygning, synes åbenlyse, da det er med til at styrke skrøbelige staters evne til at skabe sikkerhed og forebygge konflikt og dermed skabe mulighed for en demokratisk udvikling. Omvendt er den som al bistand, dybt problematisk, hvis den understøtter en negativ proces, der i sidste ende kan lede til øget undertrykkelse og vold. Og det er selvfølgelig en overvejelse, man skal gøre sig, før man bidrager til et givent projekt, siger Thomas Mandrup.

Udenrigspolitik på tværs

Selv om kapacitetsopbygning som udgangspunkt tjener et nyttigt og højere formål, er der et komplekst risikobillede, der kræver en grundig og løbende analyse af situationen, før man som nation engagerer sig i et projekt.

- Har man ikke på forhånd sat sig ind i de lokale aktører og de politiske forhold, risikerer man at forskyde magtrelationerne i området, og uforudsete konflikter og udfordringer kan opstå, siger Thomas Mandrup.

Han peger på, at det danske engagement i Rwanda i 2012 er et eksempel på, hvordan udenrigspolitiske spørgsmål pludselig kan ændre den operationelle virkelighed for det danske forsvar.

Kapacitetsopbygning i Rwanda

Det danske projekt i Afrikas tættest befolkede land skulle hjælpe Rwandas hær med opbygningen af en såkaldt Rapid Deployment Capability, der kan indsættes i fredsbevarende operationer.

I juni 2012 samme måned, som Danmark besluttede at placere projektet i Rwanda, kom det i et FN-notat frem, at Rwanda angiveligt havde støttet oprørsgruppen M23, der opererer i nabolandet den Demokratiske Republik Con-

go. Det fik straks USA og EU til at suspendere dele af den militære støtte til landet.

- Da EU og USA valgte at suspendere deres støtte til Rwanda, fulgte Danmark trop og suspenderede også den danske støtte. Blandt andet fordi man vurderede, at en fortsat dansk støtte kunne indebære en politisk risiko, fordi det ville sende et forkert signal til de aktører, der forsøgte at lægge pres på Rwandas regering. En risiko der ene og alene ville falde tilbage på Danmark, fordi man havde valgt at gå alene og underskive en bilateral aftale med Rwanda, siger Thomas Mandrup og fortsætter:

- Det viser med al tydelighed, hvordan den politiske virkelighed overskygger den operationelle virkelighed, og det er en udfordring for forsvaret.

Et risikabelt projekt

Spørgsmålet er så, om man kunne have gjort det anderledes. Der er ingen tvivl om, at det var et risikabelt projekt.

- Rwanda er et eksempel på, hvordan den politiske virkelighed vejer tungere end den operationelle. Der var, som jeg ser det, en række politiske problemstillinger, som gjorde projektet risikabelt. Først og fremmest havde Danmark ikke nogen ambassade eller andre aktiviteter i Rwanda, hvilket gør det svært at have fingeren på pulsen i forhold til den indenrigspolitiske udvikling, siger Thomas Mandrup og fortsætter:

- Det var blandt andet forskellige indenrigspolitiske problemstillinger, som gjorde det usikkert, hvorvidt det militære instrument ville blive brugt til andet end det fredsbevarende formål, det var tiltænkt. Blandt andet udviklede regimet sig i en autoritær retning i forsøget på at fastholde magten omkring præsident Paul Kagame, og derfor var der en risiko for, at de trænedesoldater ville blive brugt mod den politiske opposition eller til at indskrænke befolkningens rettigheder.

Læren fra Rwanda er derfor ifølge Thomas Mandrup, at den militære kapacitetsopbygning bør være integreret i den øvrige bistandsindsats i regionen, samt at den skal hvile på multilaterale samarbejder, som giver mulighed for spredning af den politiske og økonomiske risiko. ■

Aftalen om at bidrage til den militære kapacitetsopbygning i Rwanda blev indgået den 1. juni 2012 mellem Rwanda og Danmark.

Formålet var at støtte etableringen af en afrikansk udrykningsstyrke, en såkaldt Rapid Deployment Capability, som er en styrke af brigadestørrelse, der kan indgå i fredsbevarende operationer med et mandat fra den Afrikanske Union.

Juni 2012

Danmark beslutter at placere projektet i Rwanda og underskriver en aftale. Et belastende internt bilag til en FN-rapport slipper ud til pressen. I bilaget skriver FN-eksperter, at de har stærke beviser for, at Rwandas regering støtter den voldelige oprørsgruppe M23, som udkæmper et blodigt militæroprør på den anden side af grænsen i Den Demokratiske Republik Congo.

Juli 2012

USA vælger at suspendere store dele af sin militære støtte til Rwanda, som følge af anklagerne i FN-notatet.

September 2012

Danmark starter projektet fysisk op i Rwanda. EU vælger at følge USA og suspenderer dele af støtten til Rwanda.

Oktober 2012

Danmark vælger at følge USA og EU og suspenderer derfor projektet i Rwanda.

ANALYSE

Læren fra Rwanda

Kulturel forståelse er afgørende for enhver militær indsats, hvad enten det drejer sig om en mission eller om kapacitetsopbygning.

AF RASMUS MELDGAARD / FAK

VIDEN

Fortællingen om det lille centralafrikanske land Rwanda er på en og samme tid en humanitær tragedie og et økonomisk eventyr. På den ene side står folkemordet i 1994, hvor omkring en million tutsier og moderate hutuer i løbet af et par måneder på bestialske vis blev hakket ihjel med macheter og sømbeslåede køller, som et af de mørkeste kapitler i menneskets nyere historie.

På den anden side står en succeshistorie om en nation, der siden år 2000 har været en af Afrikas mest dynamiske og hurtigst voksende økonomier med en gennemsnitlig årlig vækst på syv-otte procent.

- En af årsagerne til, at det gik så galt, som det gjorde i Rwanda, var et fald i prisen på kaffe, som i starten af 90'erne var Rwandas absolut største indtægtskilde. Det satte almindelige rwanderes økonomi under pres, og den skrantende økonomi skabte en social situation præget af desperation, hvilket forstærkede konflikten mellem hutuer og tutsier. En konflikt, der først for alvor så dagens lys, da de tyske koloniherrer i 30'erne indførte et apartheid-lignende identitetskort,

der inddelte de to grupper i en over- og underklasse. Det hele endte med, at politiske ledere planlagde folkemordet og udsprede had-propaganda i radioprogrammer, mens FN-ansatte i Rwanda magtesløse så til, siger Rikke Haugegaard, der er antropolog og underviser i kulturanalyse ved Forsvarsakademiets Institut for Sprog.

Hun peger på, at den fysiske eller geografiske dimension også var stærkt medvirkende til katastrofen. - Rwanda er et af Afrikas tættest befolkede lande, og mange bor i dybe dale uden flugtveje. Kombinationen af de to ting gjorde det derfor muligt at slå så mange mennesker ihjel på så kort tid. Det er et klart eksempel på, hvordan både geografi, økonomi og sociale forhold spiller ind i på udfaldet af en konflikt.

Kulturel forståelse er afgørende

Derfor er det ifølge Rikke Haugegaard afgørende at have et indgående kendskab til de lokale forhold, inden man engagerer sig i et område.

- Et indgående kendskab til lokale forhold er alfa og omega, når man skal forstå en konflikt, planlægge en operation eller engagere sig i et kapacitetsopbygnings-

projekt i et givent område. Har man ikke den tilstrækkelige indsigt, risikerer man at drage forkerte konklusioner og bevæge sig i en utilsigtet retning, hvilket i bedste fald betyder spildt arbejde og i værste fald kan resultere i at nye konflikter blusser op.

En af måderne er en model, som amerikanske antropologer har udviklet på US Marine Corps University. En model man blandt andet arbejder med implementeringen af på Forsvarsakademiets kursus 'Kultur som operativ enabler'.

Modellen inkluderer fem dimensioner, som alle er indbyrdes afhængige og har en stor indflydelse på området, man skal operere i. Helt konkret analyserer man de fysiske, økonomiske, sociale, politiske og trosmæssige dimensioner af et område.

- Det er helt afgørende at have de holistiske briller på, når man analyserer et område. Ofte har man i vesten tidligere haft en tendens til at se isoleret på de etniske spændinger, når man analyserede konflikter på det afrikanske kontinent. Etniske spændinger er selvfølgelig en del af forklaringen på problemerne, men det er langt fra dækkende, når man skal forklare eksempelvis folkemordet i Rwanda, siger Rikke Haugegaard. ■

Faktuelle forhold

Areal: **26,338 km²**

Indbyggertal: **cirka 11,7 millioner**

Hovedstad: **Kigali**

Officielle sprog: **Kinyarwanda, fransk, engelsk**

Gennemsnitlig indkomst per indbygger: **1.400 USD**

Etnisk komposition: **Hutu 84 %, tutsi 14 %, Twa 1 %**

PUBLIKATIONER AKTUELLE UDGIVELSER FAK

AFGHANISTANS ISLAMISKE EMIRAT - DOKTRIN FOR MUJAHIDINERNE

LÆS Briefet er en oversættelse af doktrin for Mujahidinerne skrevet af Afghanistanens Islamiske Emirats og oversat af idéhistoriker, premierløjtnant Karsten Høgh fra Forsvarsakademiets Institut for Sprog.

SPECIALOPERATIONER KAN GØRE EN FORSKEL I SAMTÆNKT KONFLIKTFOREBYGGELSE

LÆS Major Lars H. Ehrensvärd Jensen belyser i sit femte brief om specialoperationer deres mulige strategiske rolle i forbindelse med Danmarks fornyede vision om samtænkning af statens virkemidler.

NY RAPPORT: COOPERATING IN WAR - COALITION WARFARE IN AFGHANISTAN

LÆS Rapporten undersøger karakteren af de centrale udfordringer, som NATO og ISAF-koalitionen har stået over for i Afghanistan. Gennem en bredspektret undersøgelse fokuseres der på tre kerneudfordringer: Unity of Effort, Unity of Command og Samtænkning.

MATERIALER FRA FAK KAN BESTILLES ELLER DOWNLOADES SOM PDF PÅ **FORSVARET.DK/FAK**

OPERATIONEN VAR TIMET OG TILRETTELAGT

Det kræver, at man har en god plan, når man skal udlevere en komplet udrustning til 110 soldater.

TEKST OG FOTO: FLEMMING DIEHL / FMT

GREJ

Selv Olsen-banden kunne ikke have gjort det bedre. Alt var timet og tilrettelagt. Der var en plan. Operationen begyndte kl. 13.00, og stedet var det udleverende depot på Flyvestationen Skrydstrup. Her ventede et godt dusin medarbejdere fra Forsvarets Forsyning, Depot og Distribution, og de havde fundet de fornødne remedier frem. For operationen krævede oversigtslister, målebånd, og alenlange hylder med udrustning. Operationens forventede udbytte var 110 nye sergentelever, som hver især havde fået en komplet udrustning.

- Vi har førhen udleveret udrustning på en lidt anden måde. Soldaterne kom ned på depotet, og så vurderede depotmedarbejderne, hvad størrelse man var. Derefter fik man udleveret en sæk med al udrustning, og det var enten i størrelse small, medium eller large. På den måde er udleveringen hurtigt overstået, men til gengæld bruger soldaterne længere tid bagefter på at bytte alt det, der ikke passer, siger seniorsergent Flemming N. Nielsen, der er leder for udleverende depot Skrydstrup og Sønderborg.

Til store som små

Netop mandskabet fra begge depoter havde slået pjalterne sammen, da 110 nye sergentelever skulle iklædes.

- I dag gør vi det på en lidt anden måde. Vi bruger længere tid på hver enkelt soldat og finder de helt rigtige størrelser til dem. Det gør vi, fordi

eleverne straks skal i gang med uddannelsen, og så er der ikke tid til at bytte en masse bagefter, fortæller Flemming N. Nielsen, der har et stort udvalg på hylderne.

For eksempel fås en kampjakke i 15 forskellige størrelser, og kampbukserne har man i 25 størrelser, hvor der er til den mindste soldat med en livvidde på 67 centimeter, og til den største med en livvidde på 117 cm.

Skældsordene udeblev

Selv med det største sortiment kan der komme ønsker, som ikke kan opfyldes.

- Skal vi ikke have det røde fut-tøj, så vi kan komme til at ligne en Teletubby? Spørgsmålet fra en kæk sergentelev blev besvaret med "nej", og operationen gik videre. Genstand på genstand blev udleveret, og hjelme, støvler, rygsække, strømper og andet godt blev langet hen over bordene. - Når soldaterne på dagen får mulighed for at afprøve og bytte udrustningen, så skal vi bare være opmærksomme på de pyntesyge. Der vil altid være nogle piger - og drenge - som bruger meget lang tid, da tøjet jo skal sidde helt perfekt, og så kan programmet godt skride, siger Flemming N. Nielsen, der dog ser, at operationen kører helt som planlagt.

Soldat efter soldat bliver udrustet fra top til tå, og da dagen var omme, fandt ingen grund til at bruge Egon Olsens svada af bandeord, og der var nu heller ingen, som blev sendt direkte i fængsel. ■

Sergentelever venter i kø for at få udleveret deres nye grej.

HUNDREDE STUMPER

Når en civilist forvandles til at blive soldat i Hærens Basis Uddannelse (HBU), der er den "nye" værnepligtsuddannelse, så skal vedkommende have udleveret lidt over 100 forskellige udrustningsgenstande. Det er alt fra kampbukser, til sytråd, feltflaske til en hjelm og en baret. Dertil kommer så gevær med mere.

NYE STØVLER TIL SOLDATERNE

Der er nu underskrevet kontrakter på nye støvler til soldaterne. De nye støvler er klar i begyndelsen af 2014, og de vil alle være brune, så de passer til uniformen i multiterrænsløring.

AF FLEMMING DIEHL / FMT

FODTØJ

De fleste soldater vil nok sige, at gode støvler er guld værd. Og nu er der en chance for, at endnu flere soldater kan gå veltilpasse rundt, idet Forsvarets Materieltjeneste har skrevet kontrakt på indkøb af nye støvler.

Kontrakten omfatter køb af to typer svære støvler og to typer lette. De fire forskellige typer støvler er blandt andet udvalgt efter at have været igennem en brugertest med soldater fra HOK, og resultatet er, at såvel vinderne som nummer to kommer på depotets hylder.

Alle støvler bliver brune

I kategorien svære støvler vandt støvletypen Magnum

Sidewinder, og nummer to blev Alt-Berg Defender. I kategorien lette støvler vandt YDS/LeBOCK Falcon, og nummer to blev Alt-Berg Microlight.

- Det første initialkøb er på 12.500 støvler. 65 procent af alle støvlerne kommer fra vinderen, mens resten kommer fra nummer to, fortæller seniorsergent Henning André Larsen fra Kapacitetscenter Udrustning i FMT.

Til de store og til de små

Henning André Larsen fortæller også, at enhver soldat burde kunne finde en god støvle i det nye sortiment, for der vil være støvler fra størrelse 34 til 54 i fem forskellige bredder.

- Alle soldaterne kan tilgodeses med de nye støvler. De nye støvler vil blive udleveret sammen med udleveringen af uniformen i multiterrænsløring i begyndelsen af 2014. ■

2 Alt-Berg Defender

1 Magnum Sidewinder

BESTÅET

De nye fregatter, Iver Huitfeldt, Niels Juel og Peter Willemoes, afløste de over tredive år gamle korvetter af Niels Juel-klassen.
Foto: Iver Huitfeldt

Søværnets nyeste skibstype er blevet testet under piratjagt i Det Indiske Ocean. Næsten 80.000 kilometer har fregatten tilbagelagt i sin første internationale operation.

AF BERIT UDBYE / SOK

TEST

Mindre plads kan være et plus, i hvert fald når det kommer til kontakten mellem fregattens besætning og det særlige maritime indsatshold bestående af frømand, militærpoliti og minører. Det konkluderer Iver Huitfeldts chef Carsten Fjord-Larsen, der har været med til at teste fregatten i dens første internationale operation.

Sidst i maj kom fregatten hjem fra Operation Ocean Shield med en masse gode erfaringer i lasten om skibstypens fordele i en antipiraterioperation.

Først og fremmest har forsvaret to fremragende skibstyper til internationale operationer: Støtteskibe og fregatter. Efter at have været chef for begge typer må jeg konkludere, at de supplerer hinanden godt, og ingen af dem har egentlige ulemper. Fregatten har sin styrke i integrationen mellem det særlige maritime indsatshold, operationsrum og efterretningsteam. Det letter samarbejdet, at indsatsholdets arbejdsrum kun ligger ti meter fra operationsrummet. På støtteskibene skal man bevæge sig fra øverst til nederst i skibet, hver gang man vil tale ansigt til ansigt med for eksempel indsatsholdets leder, siger Carsten Fjord-Larsen.

Forskellig størrelse

En af forskellene mellem støtteskibene og fregatterne er støtteskibenes 900 m² store fleksible dæk nederst i skibet. Her bor og arbejder det særlige maritime indsatshold, også kaldet SMI-holdet, nærmest isoleret i en lille landsby.

Den kortere afstand mellem SMI'er og besætning mærkes også uden for arbejdet, hvor flere af Iver Huitfeldts

besætningsmedlemmer fortæller, at de i fritiden har mere at gøre med SMI'erne, nu hvor de bor dør om dør.

Det nye er også, at formodede pirater, som skibet tilbageholder, er adskilt fra både besætningen og SMI-holdet. Hvor de på støtteskibene sidder i piratceller klos op ad SMI'ernes boligcontainere, er de på fregatten fysisk isoleret i et særligt rum.

Langs rummets ene væg står reoler med kasser klar med bedetæpper og koraner. Piratcellerne ligger sammenfoldede på dørken.

Rummet kunne bruges til noget andet, hvis vi gjorde som nogle nationer, der placerer formodede pirater i helikopterhangaren, men det synes vi ikke er hensigtsmæssigt, siger Carsten Fjord-Larsen.

Mange knob i motoren

Fregatten er hurtig. Det er en fordel i antipiraterioperationer, hvor kort tid kan afgøre om sømænd eller fiskere ender som piraternes dyrebare gidsler.

Operation Ocean Shield er drevet af efterretninger, som vi skal reagere på – her og nu. Vi er hurtigt fremme ved mulige piratangreb eller nødstedte skibe, siger Carsten Fjord-Larsen.

Hele fire hovedmotorer er med til at drive fregatten frem. Med alle motorer i gang kan skibet opretholde en hastighed på 28 knob, hvilket svarer til lidt over 50 kilometer i timen.

Ifølge Carsten Fjord-Larsen egner fregatten sig ikke kun til piratjagt.

Fregattens fleksible opbygning gør den i stand til at løse opgaver i hele konfliktspektret. Vi kan sejle med nødhjælp, yde luftforsvar eller deltage i egentlig krig, alt efter hvilke våbentyper skibet udstyres med. ■

FAKTA OM FREGATTEN

Bygget på Odense Staalskibsværft (Lindø)

Længde:	138,70 meter
Bredde:	19,75 meter
Maksimal fart:	28+ knob (20 % hurtigere end støtteskibene)
Hovedmotorer:	4 styk
Våbensystemer:	MK 41 multissillauncher - med plads til 32 missiler Harpoon-missiler - anti-overflademisiler Evolved Sea Sparrow-missiler - anti-luftmissiler Torpedoer 76 og 35 mm kanoner Tungt maskingevær Let maskingevær
Andet:	SMART-L radar - meget avanceret luftvarslingsradar - rækkevidde 400+ kilometer Helikopterhangar og -dæk samt en Lynx Mk.90B-helikopter
Sovepladser:	172 stk. på enkelt-, dobbelt eller firepersoners lukafer

VÆR GOD VED DIN STØVLE

● FÅ DEN RIGTIGE STØRRELSE

Det er vigtigt, at støvlen har den rigtige størrelse. Der skal være ca. 1 - 1½ cm fri luft i længden, og den skal sidde tæt til vristen uden at stramme.

● KUN ÉT PAR SOKKER

Tag kun et par sokker på ad gangen. Kun i særligt koldt vejr kan det være nødvendigt med to par strømper uden på hinanden.

● SNØR STØVLEN RIGTIGT

Støvlen snøres, så den sidder godt om forfoden, og låsehæfterne spændes. Når der ikke udføres belastende arbejde, skal man kun stramme den øverste del af snørebåndene så meget, at skaffet sidder løst om benet, binde sløjfe på snørebåndet og stoppe enderne ind i støvlen. Det giver et bedre blodløb. Når man skal udføre belastende arbejde (march, skyttetjeneste og lignende) skal snøren også strammes i skaffet.

● TØR STØVLERNE RIGTIGT

Undlad helst at stille dine støvler dem til tørre på en radiator, ved en ovn eller lignende. Det udtørre skindet, som til sidst vil knække. Hvis støvlen bliver våd, tørres den bedst ved at tage indlægssålen ud. Avispapir krølles sammen og stoppes i støvlen. Papiret skiftes cirka hver anden time.

● PUDSNING

Støvlen skal indsmøres, når for eksempel farven er ved at være mat, eller når støvlerne har været meget våde. Under feltforhold skal de indsmøres let hver dag. Indsmøring foretages helst på tørre støvler. Hvis støvlerne har været meget våde på ydersiden gennem et stykke tid er det nødvendigt at tage snørebåndet ud og indsmøre pløsen grundigt.

3 Alt-Berg Microlight

VIGTIG FEEDBACK

Den nye HR-portal udbygges løbende efter medarbejdernes tilbageløb på indholdet.
Foto: Sara Skytte

Ledere, chefer og medarbejdere nøjes ikke bare med at stille spørgsmål om HR på HR-portalene, de kommer også med værdifuld feedback, som er med til at gøre rådgivningen og HR-portalene endnu bedre.

AF FORSVARETS PERSONELTJENESTE

FEEDBACK Målt på antallet af henvendelser til HR-rådgivningscentret og besøgsantallet på HR-portalene, er der stor efterspørgsel på information og rådgivning om HR. HR-portalene gik i luften i slutningen af marts og her kan både medarbejdere og chefer finde information om HR. Brugerne har været flittige til at komme med feedback blandt andet om information, der mangler på portalen. Feedback'en resulterer ofte i en artikel om et emne, som andre brugere kan drage nytte af fremover.

Alene i maj blev der lagt 30 nye artikler på HR-portalene. Flere af dem er blevet til på baggrund af brugerfeedback, og arbejdet med at udbygge portalen fortsætter. For eksempel har en

medarbejder efterspurgt information om arbejdstid og afvikling af friheder, hvilket FPT er i gang med at skrive artikler om.

Online Rekruttering er højdespringer

For at blive klogere på hvilke områder, der aktuelt har betydning for forsvarets medarbejdere, følger FPT besøgsstatistikken på de enkelte artikler. I maj var Online Rekruttering, som chefer og ledere bruger til at anmode om rekruttering af en ny medarbejder, den mest læste artikel. Statistikken afslører også en stor interesse for forsvarets nye bemanningssystem og for kommende stillinger.

Det kræver tilvænning at bruge
Det generelle besøgstal på cirka 600

unikke besøgende om dagen, tegner også et billede af, at forsvarets medarbejdere er ved at tage den nye HR-portal til sig. Seniorsergent Eddie Djørup fra Jydske Dragon Regiment (JDR), er en af de brugere som har besøgt HR-portalene flere gange.

- Jeg har benyttet HR-portalene til at finde information om FOKUS, Kompetencefonden og sygefravær. Min erfaring er, at informationen er der, men det kræver tilvænning at bruge. Tidligere kunne jeg gå til min udstikker her på kasernen, når jeg havde spørgsmål eller skulle forhandle kvalifikationstilæg, fortæller Eddie Djørup, der også forventer at søge information på HR-portalene fremover, siger han. ■

LEDERE OG CHEFER FÅR SVAR OM HR

AF FORSVARETS PERSONELTJENESTE

HR-RÅDGIVNING HR-rådgivningscentret slog dørene op den 13. maj. I de første 14 dage har centret modtaget over 200 henvendelser fra ledere og chefer, som ønsker rådgivning om HR. Det er særligt spørgsmål om ansættelsesforhold, som cheferne ønsker at blive klogere på.

Jan Friberg fra FBE er næstkommanderende i Motorforvaltende Myndighed (MFM) og er en af de ledere, som har haft kontakt med HR-rådgivningen i opstartsfasen: - Jeg havde et spørgsmål om opspa-

ring af flekstid i relation til de fleksmedarbejdere, vi har hos os. Egentlig har jeg været meget i tvivl om, hvordan jeg skulle gribe problemet an og spekuleret over, hvem der fremover kunne hjælpe mig i forbindelse med den nye HR-model. Men det har været en positiv oplevelse at være i kontakt med HR-rådgivningen, siger Jan Friberg, der fik besvaret sit spørgsmål af en faglig specialist i FPT.

Jan Friberg forudser, at han også i fremtiden får brug for rådgivning på HR-området, når Motorforvaltende Myndighed overgår fra FBE til FMT den 1. september. ■

Jan Friberg har brugt HR-rådgivningen i forbindelse med den nye HR-model.
Foto: Privat

Sådan finder du HR-portalene

Fra forsiden af det nye intranet er der et link til HR-portalene nederst på siden. Du kan også benytte søgefeltet eller klikke på "Viden om" - "HR".

Mest læste artikler på HR-portalene

1. Online Rekruttering
2. Kommende stillinger
3. Nyt bemanningssystem
4. Tjenestefri med eller uden løn
5. Din lønseddel

Ledere og chefer

med personaleansvar kan sende deres spørgsmål elektronisk via en formular på forsiden af HR-portalene. HR-rådgivningen er også åben for telefoniske henvendelser alle hverdage fra kl. 9-14 på 3266 5566.

Henvendelser til HR-rådgivningen i maj

Emne	Antal
Ansættelsesforhold	69
Karriere/Kompetence	40
Løn & pension	29
Rekruttering	17
Fravær & orlov	8
Internationalt	8
Strategi & politik	0
Andet	37
Total	208

Spørgsmål fra Jer

Spørgsmål: Jeg er lige blevet tjenestemandsansat. Førhen skulle man kontakte udstikkeren i forhold til indbetaling til pension. Hvem skal jeg kontakte nu?

Svar: Du kan ringe til FPT på tlf. 3266 5000. Du kan også henvende dig elektronisk via HR-portalene -> Løn & Pension på fiin og på forsvaret.dk/fpt på internettet.

Spørgsmål fra ledere og chefer

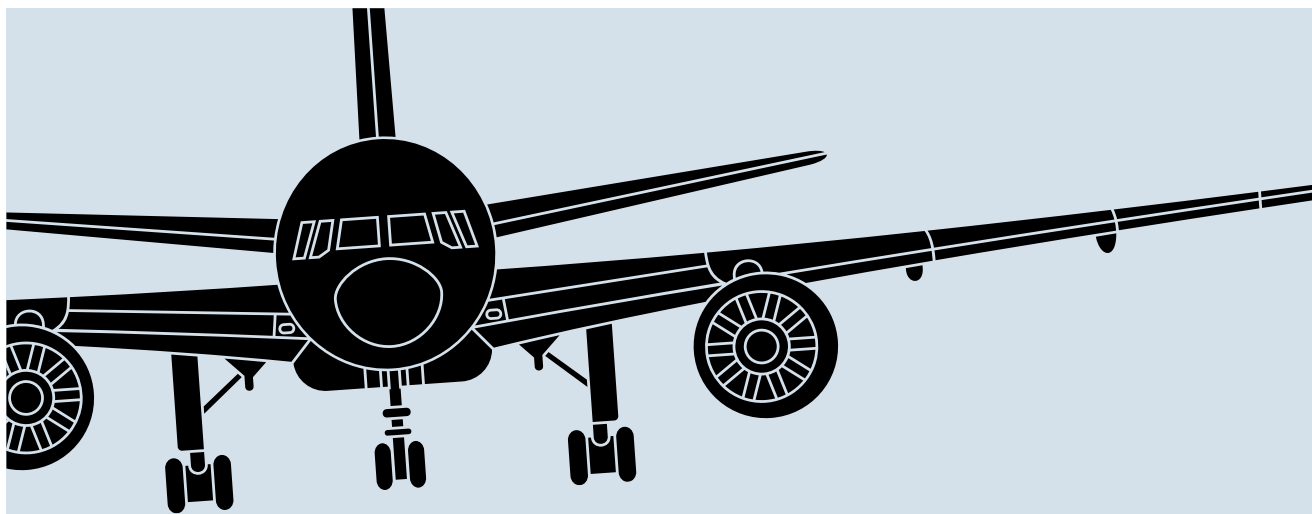
Spørgsmål: Jeg har modtaget en opsigelse fra en medarbejder. Tidligere stod udstikkeren for den efterfølgende proces. Hvem i FPT skal have denne opsigelse, og hvad skal jeg gøre?

Svar: Du skal sende opsigelsen som en pdf-fil til FPT, ESDH. De vil herefter sørge for, at den rette sektion i FPT modtager og behandler opsigelsen.

Spørgsmål: Hvordan logger jeg på Online Rekruttering på HR-portalene og bestiller en ny medarbejder?

Svar: Du skal bruge myndighedens password til at logge ind. Når du er logget på, kan du via en vejledning anmode om rekruttering af en ny medarbejder. Når rekrutteringen er bestilt, kan du følge den via oversigten, hvor du blandt andet kan se status, ansøgningsfrister, sagsbehandler ved FPT og dato for samtalerne.

NYE REGLER FOR REJSER

Den 1. juli træder en ny bestemmelse for tjenesterejser i kraft.

AF FORSVARETS PERSONELTJENESTE

REJSER Den nye bestemmelse samler alle nuværende regler, retningslinjer og vejledninger for tjenesterejser. Bestemmelsen vil derfor være et nyttigt værktøj, når forsvarlets chefer og ansatte fremover skal planlægge tjenesterejser.

Baggrunden for de nye tiltag er, at forsvarlets udgifter inden for rejseområdet er for høje. Der vil derfor blive arbejdet på at udgifterne reduceres de kommende år. Det betyder blandt andet, at alle både chefer og ansatte skal medvirke til at begrænse rejseudgifterne.

- Der er mange måder vi kan minimere vores rejseudgifter på. Vi kan f.eks. bruge VTC'en mere, så vi ikke behøver at rejse landet tyndt for at mødes. Og når der så er et behov for at rejse, kan vi overveje det nødvendige antal mødedeltagere, indkvartere os på forsvarlets egne faciliteter og selvfølgelig anvende den billigste transportform", siger kontorchef Trine Kristiansen chef for overenskomster og aftaler i Forsvarets Personeltjeneste.

Hun understreger samtidig, at rejser – store som små – fremover skal godkendes af nærmeste chef.

Bedre planlægning med ny bestemmelse

Den nye tjenesterejsebestemmelse tager udgangspunkt i statens tjenesterejseregler og gør det nemmere for både chefer og medarbejdere at finde nødvendig information om tjenesterejser. For eksempel er der indført tekstboks, der beskriver retningslinjerne for forsvaret.

Bestemmelsen er desuden tilpasset forsvarlets nye intranet, så du kan "springe" rundt inde i bestemmelsen eller direkte til andre hjemmesider, aftaler, bestillingsformularer og så videre.

Den nye tjenesterejsebestemmelse (FPTBST 564-13) findes på Forvaltningsportalen og Lønportalen på forsvarlets intranet. ■

FAKTA

Hvad er en tjenesterejse?

- Når du som ansat udfører dit arbejde et andet sted end dit faste arbejdssted, er det en tjenesterejse. Det forudsættes at:
  - Rejsen er et nødvendigt led i tjenesten
  - Rejsen godkendes som en tjenesterejse af dit tjenestested

Vidste du at:

- Forsvaret bruger cirka 30 millioner kroner på flyrejser om året.
- Forsvaret i 2012 anvendte taxi 14.000 gange til knap 6 millioner kroner.
- Chefen skal godkende rejsen, og at budgettet for rejsen skal være kendt, inden du tager af sted.

OVERBLIK

REDIGERET AF
KAREN DAHLIN
KAREN@FTV.DK

Overenskomster fornyet

OVERENSKOMST: De statslige overenskomster for perioden april 2013 til marts 2015 er blevet forlænget. Det gælder også for de overenskomster, som Forsvarets Personeltjeneste her i foråret har forhandlet med de organisationer, der repræsenterer personelgrupper særegne for forsvaret. De fleste forhandlinger er afsluttet.

Flere af overenskomsterne er forlænget uden ændringer, men der er navnlig aftalt ændringer inden for officersgruppen samt for visse civile grupper omfattet af Forsvarets Civil-Etat. Du kan læse mere om de enkelte overenskomstaftaler på forsvarlets HR-portal. ■

Akutjobbere i forsvaret

AKUTJOB: I 2012 indgik regeringen, DA, KL og Danske Regioner en aftale om akutjob. Aftalen skulle sikre, at der frem til 1. juli 2013 blev reserveret en række stillinger til danskere, der risikerede at falde ud af dagpengesystemet. I staten blev der reserveret 1.200 stillinger, hvoraf forsvaret skulle bidrage med 63 stillinger.

Den 1. juni 2013 er der 65 ansatte i forsvaret, der er omfattet af akutjob-ordningen. Størstedelen er i Storkøbenhavn og primært inden for HK's, DJØF's og 3F's område. FMT, FBE og FST har flest akutjob-ansatte med henholdsvis 23, 18 og 17 procent af de 65 ansatte.

Filmkivar og ph.d. Palle Petterson har fået et akutjob, hvor han skal arkivere forsvarlets mange gamle filmoptagelser. -Det er stressende af gå arbejdsløs, så det betyder alt at have fået det her job. Jeg har søgt så mange stillinger og fået nej, og det er et nederlag hver gang. Det at få et arbejde er helt fantastisk og stiver mit selvværd af igen, siger han. ■ Foto: Karen Dahlin

Søg ledige stillinger i forsvaret på forsvaret.dk/job .....

FØLG PENSIONEN PÅ NETTET

Statstjenestemænd kan nu tjekke deres pensionsstatus via ny hjemmeside.

AF FORSVARETS PERSONELTJENESTE

PENSION Har du optjent tjenestemandspension? Så har du nu mulighed for at tjekke din pensionsstatus på tjenestemandspension.dk. Det er en nem måde at få overblik på. Bemærk, at du skal være ansat som statstjenestemand eller være omfattet af civilarbejderloven for at have adgang til siden.

Du logger ind med dit NemID. Herefter kan du blandt andet se en oversigt over dit ansættelsesforløb eller hvor meget, du får udbetalt i tjenestemandspension, når du skal pensioneres.

Du kan også foretage simuleringer ved at indtaste alternative data. På den måde kan du se, hvilke konsekvenser det vil have for din tjenestemandspension, hvis der skulle ske ændringer i dit ansættelsesforhold. For eksempel hvis du forfremmes eller ændrer dit fratrædelsestidspunkt.

Har du en anden pension?

Hvis du har en anden pension, som du gerne vil følge, kan du logge ind på pensionsinfo.dk. Siden er et samarbejde mellem pensionskasser, livsforsikringsselskaber, pengeinstitutter og offentlige myndigheder. Moderniseringsstyrelsen har planlagt at udvide mulighederne på pensionsinfo.dk i

løbet af 2013, så du kan få et samlet overblik over dine pensionsforhold inklusiv tjenestemandspension.

Er dine oplysninger korrekte?

Du bør tjekke, at informationerne på hjemmesiden er korrekte. Hvis der er fejl i din registrerede pensionsalder eller dit skalatrin, skal du rette henvendelse til FPT. Det kan ske på telefon 3266 5000 på hverdage mellem 9 - 14.

Det er desuden planen, at FPT opretter en formular, så du også kan henvende dig skriftligt via området Løn & Pension på HR-portal og på forsvaret.dk/FPT på internettet. ■

LANGTIDSSYGDOM – DINE RETTIGHEDER OG PLIGTER

AF FORSVARETS PERSONELTJENESTE

LANGTIDSSYGDOM

Hvis du står i en situation, hvor du må langtidssygemelde dig, er der en række ting, du skal være opmærksom på.

Din bopælskommune spiller for eksempel en

betydelig rolle under dit sygefravær. Sammen med din arbejdsplads vil kommunen sørge for tiltag, der sikrer, at du vedligeholder og bevarer mest mulig arbejdsevne med henblik på at vende hurtigt tilbage til arbejdsmarkedet. I denne proces har du en pligt over for både kommunen og din arbejdsgiver til blandt

andet at deltage aktivt i kommunens indsats. På den måde sikrer du, at din arbejdsgiver får refunderet lønudgifterne under din sygdom.

Du kan læse mere om kommunens og din egen rolle ved langtidssygefravær i nedenstående Q&A. ■

Hvornår får kommunen besked om mit langtidssygefravær?

Når du har været syg i mere end 30 dage orienterer din arbejdsgiver din bopælskommune om dit fravær. Herefter sender kommunen et oplysnings-skema til dig. Skemaet har til formål at vurdere din sygdoms karakter samt beslutte, hvor ofte kommunen skal lave opfølgende samtaler med dig. Det er vigtigt, at du udfylder skemaet og sender det retur til kommunen inden for den givne frist.

Hvad gør jeg, hvis jeg er forhindret i at deltage i et møde eller samtale?

Det er vigtigt, at du reagerer på kommunens skrivelser om partshøring, orientering om ophør af sygedagpenge med mere. Når kommunen eller jobcentret for eksempel indkalder dig til personlig samtale og møder, er du forpligtet til at deltage. Er du forhindret, skal du melde afbud. Har du en rimelig grund til ikke at medvirke, har du mulighed for at forklare, hvad din manglende medvirken skyldes.

Hvorfor kan kommunen kræve, at jeg deltager aktivt?

Det kan den, fordi den refunderer sygedagpengene direkte til din arbejdsgiver, som udbetaler fuld løn til dig under dit sygefravær.

Hvilke konsekvenser kan det få, hvis jeg ikke deltager aktivt?

Hvis du ikke medvirker aktivt i kommunens indsats for at få dig helt eller delvist tilbage på arbejdsmarkedet,

kan det få ansættelsesmæssige konsekvenser. Hvis du for eksempel nægter lægelig behandling, forhaler helbre-delsen eller ikke deltager i kommunens samtaler og aktivering, vil din sygedagpengesag blive lukket, hvilket betyder følgende:

- Din arbejdsgiver vil ikke længere modtage refusion. Det vil sige, at du får det økonomiske ansvar over for din arbejdsgiver med forpligtelse til at dække den mistede refusion.
- Dine arbejdsevner bliver ikke yderligere afklaret i forhold til revalidering, fleksjob og førtidspension.
- Ved eventuel opsigelse kan du stå uden eksistensgrundlag, da sygedagpengesager, der er lukket på grund af manglende medvirken, ikke kan genåbnes.
- Kommunen iværksætter ikke yderligere foranstaltninger for at bringe dig tilbage til arbejdsmarkedet.

Kan jeg give fuldmagt eller få fritagelse?

Hvis din sygdom gør, at du ikke har mulighed for at håndtere korrespondancen med kommunen, kan du give fuldmagt til en fra din familie eller andre personer, der kan varetage dine interesser over for kommunen. Kommunen kan desuden helt eller delvis fritage dig for kontakt med jobcentret og sætte din sag på standby i forbindelse med alvorlig eller livstruende sygdom.

Må kommunen spørge ind til min sygemelding?

Ja. I modsætning til din arbejdsgiver har kommunen ret til at få oplyst årsagen til din sygemelding.

Hvilke konkrete tiltag sætter kommunen i værk under min sygdom?

I samarbejde med dig og din arbejdsgiver tager kommunen en række initiativer for at fastholde dig i job. Kommunen skal inddrage læger, arbejdsplads og din faglige organisation i din situation og indhente lægeerklæringer fra de læger, som du er i behandling hos. Kommunen kan beslutte, at du skal have et aktivt tilbud under din sygemelding. Du har pligt til at tage imod tilbuddet, hvis det er rimeligt og ikke modvirker din helbredelse. Det er meget vigtigt, at du samarbejder og holder sygedagpengesagen aktiv ved kommunen.

Hvis du ikke kan vende tilbage til det ordinære arbejdsmarked, skal det afklares om der er behov for at igangsætte erhvervsfremmende tiltag, revalidering eller fleksjob.

Hvordan vurderer kommunen, om jeg har ret til sygedagpenge?

Retten til løn under sygdom (sygedagpenge) er betinget af, at du er uarbejdsdygtig på grund af egen sygdom. Kommunens vurdering af uarbejdsdygtighed sker i forhold til beskæftigelsen inden sygemeldingen. Efter tre månedens sygefravær vurderer kommunen uarbejdsdygtighed på et bredere grundlag i forhold til arbejdsmarkedet generelt. Hvis kommunen

på baggrund af dit uddannelses- og beskæftigelsesområde vurderer, at du kan passe et arbejde efter den brede vurdering, følger det, at du i Sygedagpengelovens forstand kan blive raskmeldt og sygedagpengene stoppet.

Hvor længe kan jeg få sygedagpenge?

Sygedagpenge kan som udgangspunkt udbetales maksimum 52 uger inden for de sidste 18 måneder. Inden kommunen standser udbetalingen af sygedagpengene skal den udarbejde en ressourceprofil på dig og vurdere om din arbejdsevne er truet. Kommunen skal blandt andet vurdere, om du 1) har behov for revalidering, 2) ikke på nogen måde kan vende tilbage til ordinært arbejde og 3) skal visiteres til fleksjob eller har en ganske ubetydeligt arbejdsevne og der skal indledes en førtidspensionssag.

Kan jeg få forlænget sygedagpengeperioden?

Sygedagpengeloven åbner op for forlængelsesmuligheder udover de 52 uger. Kommunen skal i sin helheds-vurdering som udgangspunkt følge din læges udtalelse. Følger kommunen ikke lægens udtalelse, skal der være tungevejende grunde hertil. Hvis du selv mener, at tilbud og vurdering af arbejdsevner er uforenelige med din helbredstilstand, kan du anke kommunens afgørelser.

Hvis du som chef har spørgsmål, som du ikke kan få besvaret via en søgning på **HR-portalen**, kan du kontakte **HR-rådgivning**

HR-RÅDGIVNING - 3266 5566

FAKTA

- Den 31. maj 2013 sluttede flyvevåbnets radarbidrag i Mazar-e Sharif i det nordlige Afghanistan.
- Fem hold á 43 mand har støttet ISAF med overvågning og kontrol af luftrummet nord for Hindu Kush-Bjergene.
- Holdene 1 - 4 har været udsendt tre måneder ad gangen, og Hold 5, som lukkede hele missionen, var udsendt i fire måneder.
- Den 6. juni var Hold 5 igen på dansk jord.

Vand og mudder trængte hurtigt ind overalt. Vandmasserne væltede en del af latrinerne, så det uhumske indhold blandede sig med mudderet. Senere skulle det hele til tørre. Foto: AGW

KUN NATUREN KUNNE STOPPE OPERATIONERNE

Tirsdag den 23. april er en dag, de fleste ved flyvevåbnets mobile radarbidrag i det nordlige Afghanistan sent vil glemme. Et voldsomt regnskyl gav så kraftig en oversvømmelse, at den truede med at skade den vitale teknik, der er forudsætningen for de radarstyrede luftoperationer.

AF ARNE BACH NIELSEN / AIR CONTROL WING

MAZAR-E SHARIF På to timer faldt der 60 millimeter regn. Selve regnvandet begyndte forholdsvis hurtigt at synke, så det var ikke det værste.

- Da vi troede, det hele var overstået, kom mudderbølgen med forsinkelse oppe fra bjergene. Vores store telt med operationscontainerne blev langsomt omringet af fint, flydende mudder, fortæller Sisse, der var på vagt denne dag i Gotham, som operationsområdet kaldes.

Mens mudderet steg og steg fortsatte operatørerne med deres opgaver. Da det brune klæbrige stads nåede op til kanten af teltets midtergang, overvejede man kraftigt at afbryde strømmen og dermed midlertidigt lukke ned for operationerne og lade flytrafik være flytrafik.

- Vi fik blandt andet barrikaderet vores vitale data-servere med sandsække. Da vandet stod på sit højeste, var det heldigvis ikke kommet ind i operationscontainerne. Alligevel besluttede man at lukke for strømmen og dermed ope-

rationerne af hensyn til vores sikkerhed. Stærkstrøm og vand er som bekendt en farlig cocktail, ligesom der var risiko for kortslutning, forklarer Sisse.

Vandet begyndte at trække sig tilbage allerede efter en times tid, men det 'glemte' at tage mudderet med sig ud. Så alle gik i gang med at skovle mudder ud af faciliteterne, mens det stadig var vådt. Før det først lov at tørre, bliver det hårdt som beton.

Efter 41 minutter tændte teknikerne for strømmen igen, og operationerne blev genoptaget. Heldigvis betød uvejret også, at der kun var et par fly i området, mens der var lukket ned.

Vand til sengekanten

I Arkham, der er betegnelsen for beboelsesområdet beliggende en lille kilometer fra Gotham, fik soldaterne også vejrgudernes kærlighed at føle. Især kvindeteltet blev ramt. Susan lå og sov efter en døgnvagt.

- Jeg vågnede brat ved, at der var en, der råbte, "vand i telt,

vand i telt" Jeg røg ud af min kabine og så, hvordan vandet piblede ind. Vandet steg hurtigt, og det gjaldt bare om at få tingene fra gulvet reddet op på alle sengene. Vandet var også trukket ind under dugen, der udgør bunden af teltet, så det var som at gå på en vandseng. Vi ni kvinder blev genhuset i et af naboteltene de næste to døgn.

Vandet og mudderet var slemt nok i sig selv. Men oveni havde de drivende masser væltet en del latriner, bedre kendt som festivaltoiletter, hvorfra indholdet flød ud og blandede sig med mudderet. Det gav anledning til bekymring, men flyvevåbnets stabslæge beroligede med, at der ikke var nogen sundhedsmæssig risiko, dog skulle tøjet vaskes ved 60 grader.

I forbindelse med mudderhelvedet var der ligeledes gået hul på nogle tanke med dieselolie, hvor en del af olien løb ud og blandede sig med muddermassen. Det lugtede kraftigt af diesel, og blandt andet ved Gotham blev der udstedt midlertidigt rygeforbud. ■

SØVÆRNETS SEJLSKIBE

Skoleskibene Svanen og Thyra er bygget i 1961. Skibene måler 19,7 meter i længden.

Sejlskibene, der hvert år er på togt fra maj til oktober, har en fast besætning på fire mand og har derudover køjeplads til otte kadetter.

Søværnets kadetter bliver for første gang udfordret i praktisk sømandskab og ledelse på sejlskibene Svanen og Thyra.

KADETTETTER PÅ SOMMERTOGT

Søværnets kommende kadetter sætter hver sommer foden på dæk på søværnets to sejlskibe. Underlagt naturens kræfter til søs venter der kadetterne fem ugers intensiv ledertræning og undervisning i grundlæggende sømandskab.

TEKST OG FOTO: PERNILLE KROER / SOK

TOGT Blæsten spiler de store sejl ud, mens skroget er tæt på at hælde 45 grader mod styrbord. Vind, regn og hagl pisker mod ansigterne i cockpittet, og dækket bliver glat som brun sæbe. Der er langt fra altid solskin om bord, når søværnets kadetter lærer at sætte kursen på skolesejlskibene Svanen og Thyra. - Vi sejler hver sommer fra maj til oktober med hold på fire til seks kadetter ad gangen. Sejlskibene er en fantastisk skoleplatform, hvor kadetterne lærer sømilitært lederskab fra bunden. Og fordi skibene er så små og overskuelige, kan kadetterne her få en helhedsforståelse for alle dele af at lede et skib, siger Jens Christian Vedersø, der er chef på Thyra.

En kæmpe mundfuld

Under det fem uger lange togt skal kadetterne lære at fungere i de roller, som de senere skal kunne bestride som officerer på søværnets

skibe. I havn har de på skift rollen som næstkommanderende, navigationsofficer og kommunikationsofficer. Til søs tørner de om rollerne som vagtchef, rorgænger eller udkig.

Sammen med den øvrige besætning på tre mand vejleder og coacher Jens Christian Vedersø kadetterne. Det handler om, at de skal lære af det, de gør. Af samme grund skriver kadetterne hver aften deres egen logbog over, hvordan de har klaret dagens sejlads, og hvad de har lært.

- Mange af kadetterne har aldrig sejlet før, og togtet er en kæmpe mundfuld for dem. Vi stiller krav til dem, og de skal kunne reagere og prioritere i pressede situationer. De skal vise, at de kan bevare overblikket og forstå, at den opgave, de udfører, har konsekvenser for andre. Den udfordring skal de kunne rumme, siger Jens Christian Vedersø.

Tonsvis af læring

Kadet Rasmussen, som også hedder Martin Christian, tilslutter sig, hvad chefen siger.

Han har glædet sig utroligt meget til togtet, og skønt han tidligere har sejlet med skoleskibet Danmark, er dette her noget helt andet.

- Her lærer vi tingene i praksis, og indlæringskurven er tæt på lodret. Bare i den første uge har jeg lært tonsvis. Jeg har erfaret, at meget af det, vi har lært i teorien på sergentskolen, er sværere i praksis. Jeg har lært noget om navigation, men det virkelig spændende er det ledelsesmæssige. Her er det ikke dig, der skal modtage ordren. Det er dig, der skal give ordren. Du skal vise, at du kan bære et ansvar og holde det kolige overblik og reagere hurtigt. I godt vejr er det let, og humøret er højt. Men i dårligt vejr er det omvendt, siger Martin Christian Rasmussen.

Rasmussen har også hæftet sig ved den gode tone om bord. Den er nødvendig, når man skal fungere sammen på snæver plads. - Det er noget, jeg vil tage med mig. Det gælder også vigtigheden af god planlægning og koordinering. Det vil man da stille efter

selv. Man skal jo kopiere chefen, mener Rasmussen.

Om bord på Thyra har ingen af de fire kadetter tidligere selv haft ansvar for at styre en sejlbad. Inden afgang fra Ebeltoft briefer Rasmussen, der er ugens navigationsofficer, om planen for dagens togtben til Aarhus. På søkortene stikker han kursen og forklarer, hvor og hvordan der skal tages højde for vind og skibstrafik. Efter et nik fra chefen gjalder de første kommandoer med fyndige stemmer. Alle mand går på post. En kadet starter motoren under dæk, trosser og fendere bliver hevet om bord. Besætningen stiller op på geled med front mod havnen, mens rorgænger for motor styrer skibet ud gennem havneindløbet. Vagtchefen kommanderer storsejlet sat. Derefter fokken og så mesanen agter.

Det kræver kræfter at hive de store sejl til tops i masten. Nu fylder vinden sejlene, skibet lægger sig i vandet og skyder fart gennem bølgerne og slagregnen. Kursen er sat mod Aarhus. ■

OFFICERSUDDANNELSER UNDER SAMME TAG

Officersskolerne samles i 2014 organisatorisk under Forsvarsakademiet.

Forsvarsakademiet skal i første omgang blot administrere de tre skoler som niveau III myndigheder. Men der er allerede skitser på blokken til en større integration.

AF MARIANNE SMEDEGAARD HANSEN / FAK

UDDANNELSE I august skal Forsvarsakademiet aflevere en business case til Forsvarskommandoen, som beskriver, hvordan man ser en fremtidig organisation med Forsvarsakademiet og officersskolerne samlet. Arbejdet er i fuld gang under ledelse af Forsvarsakademiet og med repræsentanter fra bl.a. de operative kommandoer og officersskolerne.

I første omgang forventes officersskolerne blot lagt ind under Forsvarsakademiet som niveau III myndigheder. Det betyder, at Forsvarsakademiet allerede fra januar 2014 forventes at skulle servicere de tre

skoler på det administrative niveau, mens det i forhold til de faglige enheders organisation på de fire skoler, ikke kommer til at betyde de store ændringer i første omgang.

Men når Forsvarsakademiet og officersskolerne skal yderligere integreres, vil ændringerne blive betydelig mere mærkbare. Årsagen er, at også dette område skal spare og effektiviseres som følge af forsvarsforliget 2013-17.

Balance mellem kvalitet og effektivitet
For kommandør Christian Rune, der er stabschef ved Forsvarsakademiet og sidder i spidsen for arbejdet med sammenlægningen, handler sammenlægningen af skoler-

ne dog både om økonomi og kvalitet.

- Det er helt nødvendigt, at der i hele projektet bliver balance mellem kvaliteten i uddannelserne og de effektiviseringer, der er påkrævet. Det er vigtigt, at vi også får de synergi frem, som en sammenlægning af officersskoler og Forsvarsakademiet kan give.

Derfor arbejder hans arbejdsgruppe ud fra en model for en fremtidig struktur, der samler faglighederne fra de fire skoler i institutter og centre.

- En samling af faglighederne skulle gerne give mulighed for nogle stordriftsfordele, men tilknytningen af alle skolernes fag i større faglige fællesskaber, rummer også kvalitetsmæssige fordele for under-

visningen, forklarer Christian Rune og understreger, at officersskolerne i denne model stadig vil udgøre den uddannelsesmæssige og kulturbærende ramme for eleverne, også selvom underviserne er tilknyttet et værnsfælles institut.

Det er endnu ikke besluttet om skolerne fysisk skal sammenlægges. Men der skal i arbejdsgruppen også tages stilling til hvilke besparelser, der kan hentes ved en fysisk sammenlægning.

Forventningen er, at man til august vil kunne sige mere om, hvordan anbefalingerne til en ny organisation for skolerne vil se ud. ■

MERE FLEKSIBLE UDDANNELSER

Forsvarets uddannelser vil i fremtiden køre efter princippet "just enough – just in time". Uddannelserne bliver opdelt i moduler, og det skal gøre dem mere fleksible.

AF MARIANNE SMEDEGAARD HANSEN / FAK

UDDANNELSE I fremtiden kræver det en akademiuddannelse i forsvaret eller en civil uddannelse på bachelorniveau at få adgang til forsvarets diplomuddannelse til officer. Herfra kan de nye premierløjtnanter tage en række moduler, der løbende løfter dem op på et højere kompetenceniveau. Ønsker de så at blive ansat i en major- eller orlogskaptajnsstilling, er udgangspunktet en Master i Militære Studier først.

Just enough – just in time

Forsvarets nye uddannelsesstruktur vil fremover køre efter modellen for voksen- og videreuddannelser med akademi-, diplom- og masterniveau. Uddannelserne bygges op i moduler, som især på efter- og videreuddannelserne vil køre efter "Just enough – just in time"-princippet. Det vil sige, at først når man har gennemgået et kompetencegivende modul inden for eksempelvis kompagnichefvirke, kan man søge stillingen som kompagnichef i en underafdeling.

På årets uddannelseskonference blev rammerne for de nye uddannelser præsenteret. De er en del af forsvarets nye kompetencestrategi – og ikke mindst en del af det forsvarsforlig, der skal føre til besparelserne på de 2,7 milliarder kr.

- Fokus skal i fremtiden skærpes og rettes mod de militære kernefag. Samtidig skal det civile uddannelsessystem i højere grad udnyttes, så der bliver en større vekselvirkning mellem de to. Sammen med en modulopbygning af uddannelserne skal dette gerne øge fleksibiliteten i forsvarets uddannelsessystem, sagde oberstløjtnant Anders Vang Schmidt, der er chef for uddannelsesstrategisektionen i den personelstrategiske afdeling i Forsvarskommandoen.

Form din egen karriere

Orlogskaptajn Jesper Lyngge fra den personelstrategiske afdeling i Forsvarskommandoen arbejder med at koordinere alle inputtene til det nye uddannelsessystem.

- Ønsket med et nyt uddannelsessystem er, at vi får et system, der er bredt funderet, som er anerkendt i det civile og som giver den enkelte medarbejder mulighed for selv at forme sin karriere i forhold til forsvarets behov. Det stiller større krav til chef og medarbejder, men det giver også en større dynamik, siger Jesper Lyngge.

Udfordringerne med det nye system bliver mange, og særligt skiftet fra den nuværende klare sammenhæng mellem uddannelse, udnævnelse og løn til en meget løsere struktur, hvor karrieremulighederne i højere grad afgøres af den enkelte medarbejder og dennes chef, giver pande-

rynker hos mange ansatte. Men Jesper Lyngge er fortrøstningsfuld også på dette område – også selv om han ikke har alle svarene på nuværende tidspunkt.

- Det bliver en svær overgangsperiode, som vil stille ekstremt store krav til chef og medarbejder. Men kigger man på det nye uddannelsessystem i sin helhed, giver det større fleksibilitet til den enkelte og det giver mulighed for at bruge sin uddannelse i det civile før og efter en karriere i forsvaret, siger Jesper Lyngge. ■

Læs mere om forsvarets uddannelser på forsvaret.dk/uddannelser

FORSVARET		FORSVARETS UDDANNELSER ANSØGNINGSFRISTER	
UDDANNELSE	KATEGORI	ANSØGNINGSFRIST	
REAKTIONSTYRKE, HÆREN	professionel soldat	9. august 2013	
VÅBEN OG FORPLEJNING, SØVÆRNET	professionel soldat	19. august 2013	
SERGEANT, HÆREN	leder	21. juni 2013	

Grundlæggende uddannelser som Forsvarets Rekruttering i FPT udbyder på forsvaret.dk/uddannelser

LÆS MERE OG SE ØVRIGE ANSØGNINGSFRISTER PÅ FORSVARET.DK/ UDDANNELSER

Slut med landskamp

STÆVNE: Til Nordisk Kadetstævne er det vigtigste, at kadetterne for et godt kendskab til hinanden og til landenes ligheder og forskelle på det militære område. Derfor dystes der ikke som tidligere land mod land.

- Jeg synes, det er rigtigt spændende. Vi lærer forskellene på hinandens forsvar at kende, fordi vi kommer til at diskutere en masse ting og kommer så tæt på hinanden, siger løjtnant Julie Nissen, der er kadet på Hærens Officersskole.

Kadetstævnet foregik på Hærens Officersskole 28.-31. maj. Det er delt op i tre hovedaktiviteter. Sportskonkurrencer med blandede hold, oplæg og diskussioner om FN- og NATO-operationer og endelig en del sociale aktiviteter. ■

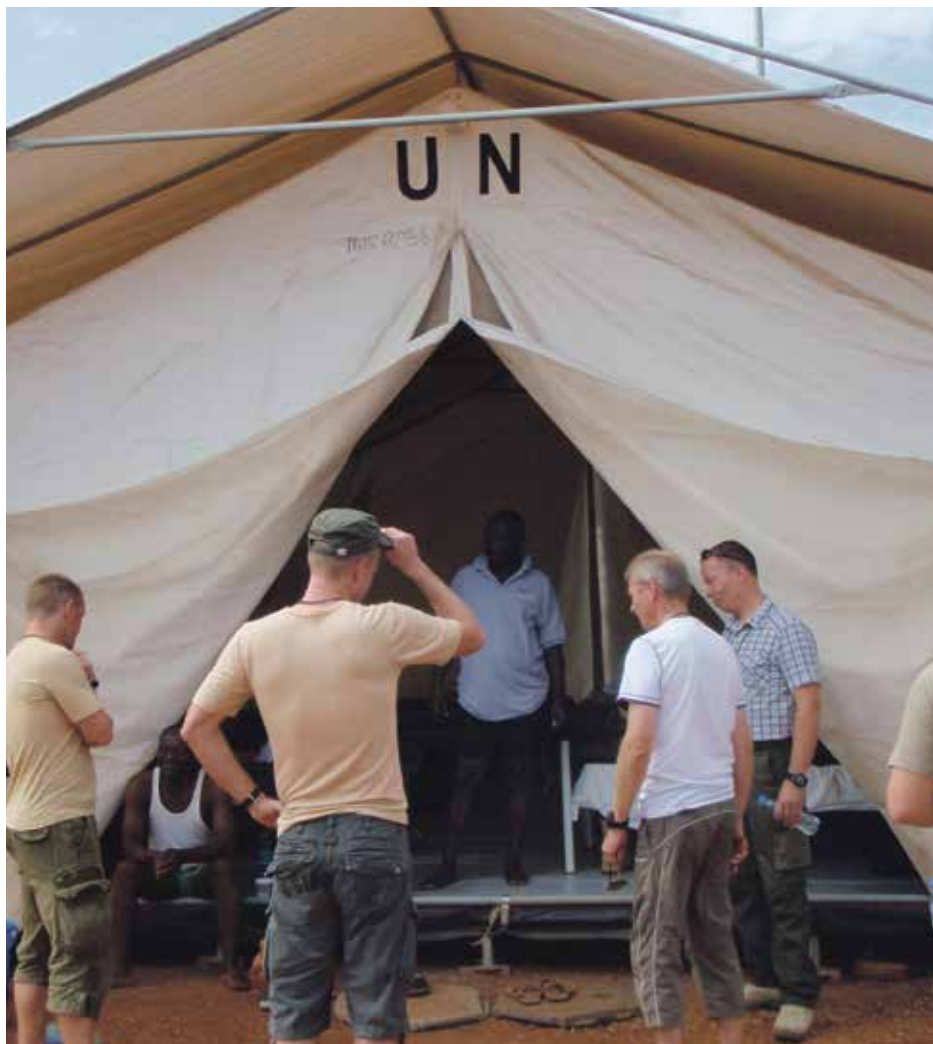

Nyt kursus til reservelæger

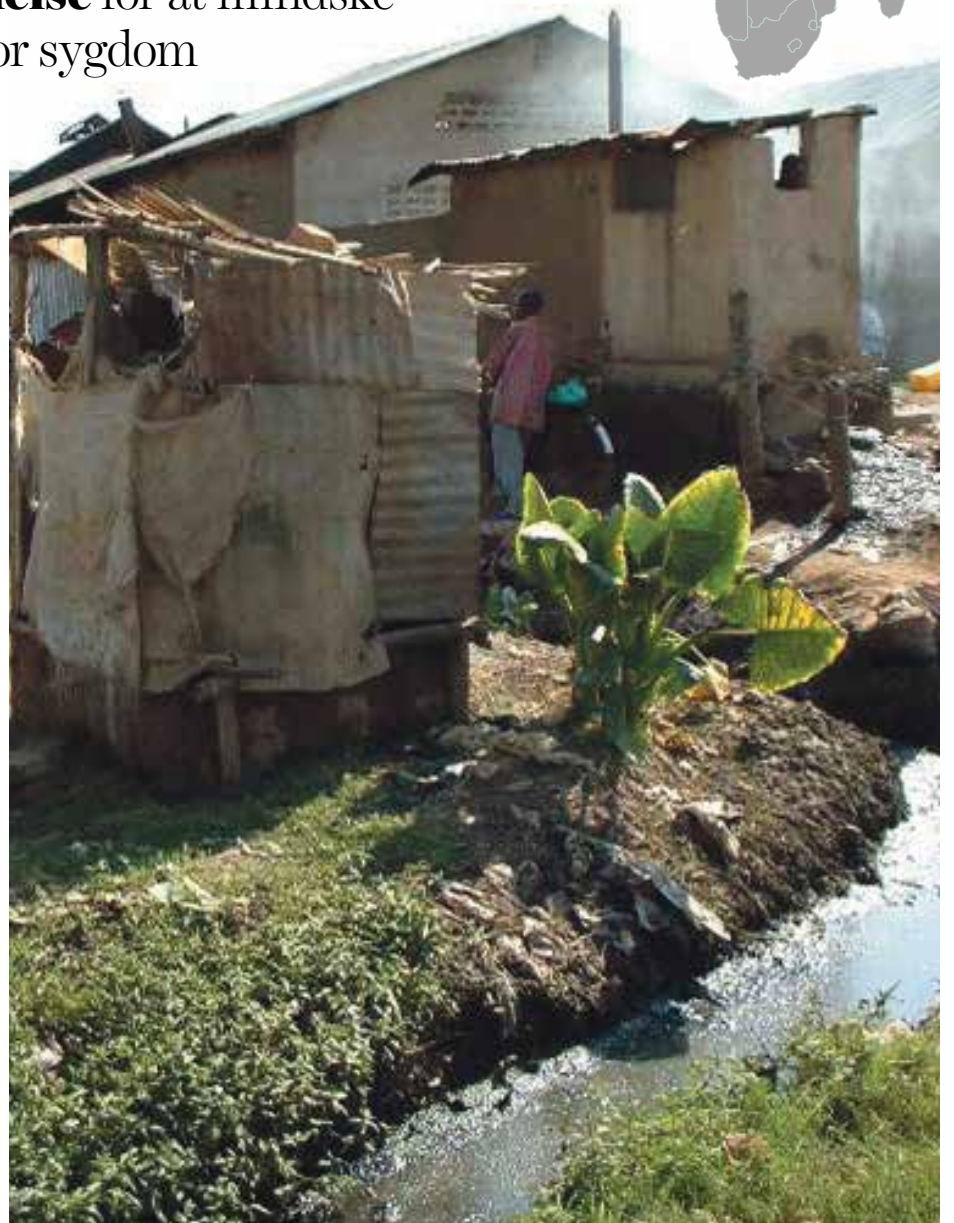
KURSUS: Læger, der bliver udsendt, skal fremover i højere grad arbejde i stabe eller som teams på udenlandske felthospitaler. Derfor er en ny føringsuddannelse skræddersyet til de funktioner, som lægerne kan forvente at møde. For at blive optaget som kursist på den nye føringsuddannelse er det en forudsætning, at man har gennemgået reservelægekursen og typisk har deltaget i mindst én mission samt i en sejlads. Herefter kan lægerne søge om optagelse. ■

SYG PÅ AFRIKANSK

Mission i Afrika kræver grundig forberedelse for at mindske risiko for sygdom. Der er nemlig større risiko for sygdom i Afrika end i Afghanistan.

Sådan et telt kan udsendte komme til at bo i, hvis der ikke er lejet hus eller fundet hotel til vedkommende. Foto: Oversygeplejerske Michael Wiberg

Hvis toiletforholdene er for uhygiejniske, bliver smitsomme sygdomme hurtigt spredt. Foto: Privat

AF MARTHA MADSEN / FSU

TROPESYGDOMME

Når vi udsender soldater til Afghanistan, så sender vi dem til baser, der allerede er etablerede, og som har styr på det rene drikkevand, på hygiejnen i køkkenet, på hvor råvarerne kommer fra, som har sæbe til håndvasken, og som er udstyret med en fast læge eller endda et helt felthospital. Forholdene er i orden, men sådan vil det ikke nødvendigvis være i et givent afrikansk land.

Derfor skal soldater, der bliver sendt til et afrikansk land, selv være meget bevidste om deres egen sundhed. Forsvarets Sundhedstjeneste (FSU) vaccinerer soldaterne, men der er mange sygdomme,

som man ikke kan vaccinere imod. Derfor lægger FSU vægt på at briefe soldaterne grundigt, inden de bliver udsendt. De skal vide, hvad der kan være farligt for deres helbred.

Hold hygiejnen

For eksempel er Afrika det kontinent i verden med mest malaria, og især den dødelige variant af sygdommen er hyppig. Derfor er det endnu vigtigere end i Afghanistan, at man tager malariapiller og desuden bruger uniform, som er imprægneret med permethrin. En anden trussel, man skal være opmærksom på, er den utrolig dårlige hygiejne i forbindelse med mad og drikkevand. At købe kød på markedet til aftensmaden eller drikke vand fra

vandhanen vil oftest være den sikre vej til en maveinfektion – eller det der er værre. Men man kan gøre meget for at mindske risikoen. Hold dig fra rå mad og vælg i stedet det kogte og stegte. Drik kun rensat vand og tjek om forseglingen på vandflasken er intakt. Hvis du selv laver mad, så hold køkkenet rent. Vask hænder hyppigt og brug håndsprit. Skal du væk fra din post, så tag håndsprit med, så du kan desinficere dine hænder, hvis der ikke er vand og sæbe til håndvask.

Orm i tarmen

Det er alt sammen sund fornuft, men der er også de risici, som de færreste kan tænke sig til. Hvis du går rundt på jorden med bare tæer, kan parasitter bore sig op i din fodsål

og give dig orm i tarmen. Hvis du stikker fødderne i et vandhul, kan du få bilharziose – en sygdom, hvor små parasitter sætter sig forskellige steder i kroppen og laver problemer. Du skal forresten huske at tørre dit nyvaskede tøj indendørs, eller stryge det, inden du bruger det. Hænger det ude kan en bestemt flue lægge sine æg i det, og når æggene klækkes, graver larverne sig ned i det nærmeste kød, de kan finde. ■

Uanset om du er enkeltmandsudsendt eller er del af en enhed, så skal du være aktiv i forhold til din sundhed:

Vask dine hænder, hav styr på dit drikkevand og dine madvarer, og hvor langt du har til en læge, så sænker du risikoen for sygdom.

TRÆN MED FORSVARET

● Din personlige træner i lommeformat. I de to forrige numre har forsvarsavisen præsenteret to af træningsprogrammerne i forsvarsapp: Træn med Forsvaret indeholder. Her får du det tredje træningsprogram.

Downloader du app'en, vil du, efter at have overstået den formelle oprettelse, blive præsenteret for tre valgmuligheder.

Vælg selv blandt forsvarrets øvelser. Her gives adgang til app'ens øvelsesbibliotek. I biblioteket kan du søge inspiration blandt app'ens cirka 120 forskellige øvelser i forskellige sværheds-/hårdheds-grader i relation til core og styrke, men du kan også supplere dit valgte

træningsprogram med yderligere træningspas i kondi- og cirkeltræning. App'en kan bruges af alle uanset tidligere træningserfaring. Træning øger overskuddet i hverdagen, giver øget effektivitet, minimerer risikoen for skader og giver mindre sygefravær.

FAKTA

Forsvarets Rekruttering og Center for Idræt har sammen udviklet og lanceret Forsvarets APP: **Træn med Forsvaret.**

Den bygger på dele af de træningsmetoder og anbefalinger, som er beskrevet i håndbog for militær fysisk træning.

App'en kan downloades gratis i APP Store og Google Play og virker på både iPhone og Android.

GØR DU SKADE PÅ DIG SELV, NÅR DU TRÆNER?

En soldat skal ikke kun være stærk, en soldat skal også være udholdende og smidig, så han eller hun kan udføre sit arbejde med minimal risiko for at gøre skade på sig selv.

Her testes skuldrenes mobilitet. Hænderne skal gerne kunne nå hinanden eller maksimalt have en afstand på én håndsbredde, uden at det gør ondt. Foto: Sune Wadskjær

AF MARTHA MADSEN / FSU

TRÆNING

Næsten 50 procent af de skader, som de danske soldater får, når de er ude i mission, er opstået hjemme i Danmark under den forberedende træning, i træningslokalet eller i fritiden. 30 procent af de skader, som faktisk opstår, mens soldaterne er i mission, er et resultat af uhensigtsmæssig fysisk træning, mens resten af skaderne er en følge af soldatens arbejde. Det viser undersøgelser, som fysioterapeuterne ved Forsvarets Sundhedstjenestes Center for Idræt har lavet.

Mange af de skader kan undgås, hvis soldaternes fysiske træning bliver tilpasset deres faktiske niveau, så de ikke træner for hårdt. Det er benhårdt arbejde at være soldat, og derfor skal træningen være indrettet til netop de opgaver, som soldaten skal udføre. Derfor bliver man ikke en bedre soldat af at træne mere; det hand-

ler om at træne bedre. Om ikke for sin egen skyld, så for kammeraternes, der skal gøre den skadede soldats arbejde, mens han eller hun er ukampdygtig.

Husk at træne coren

Skaderne sker blandt andet, hvis soldaten glemmer at træne sin core - sin kernemuskulatur - altså sin ryg, mave og bækkenbund. Kernemuskulaturen binder over- og underkroppen sammen, og nedsat bevægelighed og stabilitet i muskulaturen øger soldatens risiko for belastningsskader i lænden. Halvdelen af de behandlinger, som forsvarrets fysioterapeuter udfører, er relateret til lændeproblemer, som i øvrigt er årsagen til 10 procent af det samlede antal sygemeldinger i Danmark.

Du kan blive screenet for udsendelse

Fysioterapeuterne på Center for Idræt er begyndt at screene de soldater, der står over for

at blive udsendt. Målet er at afdække omfanget af skader blandt soldaterne, så fysioterapeuterne kan iværksætte behandling og forebyggende træning, således at færre soldater kommer ud i missionen med skader. Den enkelte soldat kan dog også bruge screeningen til at opdage egne styrker og svagheder, samt hvor han eller hun kan udvikle sig.

Screeningen består af syv øvelser, og fysioterapeuterne håber, at de engang i fremtiden kan bruge screeningsmodellen for alt forsvarrets personel. Indtil videre bliver screeningen dog kun gennemført for personel, der står foran udsendelse. Såfremt du eller din enhed står til udsendelse i nærmeste fremtid, kan du kontakte fysioterapeuten ved Center for Idræt og høre nærmere om mulighederne for at blive screenet. ■

FAKTA

Forsvarets nye koncept Militær Fysisk Træning er blandt andet blevet udviklet på baggrund af den høje skadesprocent.

Militær Fysisk Træning er opbygget, så det kommer rundt om hele soldatens fysik.

Du kan downloade Håndbog i Militær Fysisk Træning fra www.forsvaret.dk/fsu på internettet eller på FSU's side om Militær Fysisk Træning på intranettet.

Baglandet:

”

Som brødre har det gjort os tættere.

Mikkel Friberg Petersen bror

AF SUSANNE BLOMQVIST / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Mikkel Friberg Petersen holder et skarpt øje med kalenderen. Om en måneds tid kommer storebror hjem på leave fra Afghanistan og forventningen til det store gensyn falder helt udenfor "et-til-ti-skalaen".

- Det kan ikke rummes indenfor ti. Jeg glæder mig rigtig meget. Man knytter et stærkere bånd, når man er væk fra hinanden, og som brødre har det gjort os tættere, forklarer Mikkel Friberg Petersen.

Indtil videre har det hårdeste været distancen. Det med at man ikke bare kan ringe til sin bror, når man har lyst, men skal vente på at blive kontakten. For selv om de ofte kan chatte via Skype, så er det noget andet at tale sammen. Aftalen er, at Dennis ringer hjem, når han har tid, men nu hvor livet i Afghanistan efterhånden er blevet hverdag, er der lidt længere mellem samtalerne. Så når telefonen endelig ringer hjemme i Danmark, må alt andet vente.

- Det er rigtig dejligt, når han ringer. Sidste gang var jeg

midt i en fødselsdag, og så måtte jeg jo lige ud og gå en tur. Så taler vi om vores dagligdag og hans dagligdag. Han er meget interesseret i, hvad vi går og foretager os. Er der sket noget nyt? Hvordan går det i familien? Ganske normale småting, forklarer Mikkel Friberg Petersen.

Følger med på Soldaterportalen

Når storebror vender hjem til Danmark og Høvelte Kaserne til august, begynder Mikkel selv i Livgarden. Og selv om han har en naturlig nysgerrighed på de ting, som Dennis oplever i Afghanistan, så ved han godt, at meget først kan fortælles, når missionen er slut. Han følger med på Soldaterportalen og nyder at se billeder fra livet i lejren. Og nøjes gerne med fortællinger om aftensmad og træning frem for barske fakta om missionen. - Alt det der foregår dernede, hører vi ikke om, men jeg glæder mig meget til at høre det, når han kommer hjem. Faktisk vil jeg helst ikke høre det, mens han er dernede, for hvis der er noget ubehageligt, vil jeg ikke vide det. Det gør mig bare

bekymret, siger Mikkel Friberg Petersen.

Bekymringerne blegner

Over de forgangne måneder har Mikkel Friberg Petersen lært at takle livet som pårørende til en udsendt soldat. I begyndelsen spekulerede han meget på, hvordan det gik dernede, men nu er bekymringen blegnet en smule. - I starten gik jeg med en uvished hele tiden. Det var træls, for man går rundt med et tomrum, når man ikke ved, hvad der foregår. Det synes jeg, at jeg er kommet lidt væk fra. Jeg bekymrer mig ikke lige så meget, og jo mere tid der går, jo mere bevidst bliver jeg om, hvad der sker, fortæller Mikkel Friberg Petersen. ■

Mikkel Friberg Petersen er 19 år, handels-skole-elev og bor i Ska-gen. Han er lillebror til Dennis på 23 år, som er kører i sikring-eskorte-enheden på ISAF 15.

Foto:
Susanne Blomqvist

HISTORIEN KORT

Prinsensten på Guldkysten

(nuværende Ghana).

18. oktober 1847

Det lille fort er belejret af krigere fra Augnastammen.

Artillerisergent Svedstrup fortæller:

Modløsheden var stor (sult giver ikke mod), da jeg en morgenstund hørte kanonskud i retning af cape St. Paul. Noget efter så jeg et skib komme til syne, jeg fik kikkerten og opdagede straks det var en orlogsmænd. Da skibet lidt efter svejdede ud, opdagede jeg det danske flag veje fra gaffelen. Uvilkårligt råbte jeg af fuld hals, "dansk orlogsmænd!" Dette råb gentoges, som et ekko fortet rundt, alle stormede op på søbatteriet og var ellevilde af glæde. Belejringen var en af de sidste militære begivenheder i den danske koloni, der blev solgt til Storbritannien i 1850.

UNIFORMEN

Forsvarsstabens tjenestestedsmærke

1

Mærket bæres af ansatte i forsvarsstaben, der blev oprettet i 1950.

2

Mærket placeres i venstre skjortese i lommens knap.

3

Det består af de tre danske løver i et kronet skjold lagt på et sværd, der symboliserer de væbnede styrker. Det er omgivet af et skriftbånd med mottoet "viribus unitis", der betyder "ved forenede kræfter".

4

Søværnets officerer bar først mærket fra 1972, da der ikke var tradition i søværnet for bæring af mærker på brystet udover danske og udenlandske dekorationer.

CHEFEN LÆSER

DEN DANSKE KRIGSTELEGRAF

Torsten Friis

LÆS Denne fortælling om hærens signaltjeneste fra den spæde start og frem til 1. Verdenskrig beskriver ikke alene den teknologiske og organisatoriske udvikling inden for telegraftropperne men tillige den samtidige samfundsudvikling. Telegrafregimentet har med denne velskrevne og veldokumenterede bog fået et flot referenceværk. Forfatterens store faglige indsigt gøres let tilgængelig gennem et flydende sprog krydret med humor, hvilket gør læseoplevelsen til noget helt særligt.

I VINDENS SKYGGE

E. L. James

LÆS Jeg synes, jeg blev nødt til at være med på bølgen, og jeg synes faktisk, de var gode. Man kan altid blive klogere af at læse om mødet mellem to modsætninger. Og så er der måske en lektie at lære for vores organisation om at give slip på kontrollen og leve lidt mere i nuet.

NORWEGIAN WOOD

Haruki Murakami

LÆS Efter at have læst Murakamis forunderlige og meget anderledes trilogi 1Q84 fik jeg lyst til at læse en af hans tidligere bøger og valget faldt på Norwegian Wood. Bogen er en fin kærlighedshistorie, som tillige beskriver det kulturelle møde mellem Vesten og Japan krydret med en forunderlig vekslen mellem liv og død. En finurlig og stimulerende læseoplevelse, som kan anbefales til en stille dag.

oberst
Susanne Bach Bager
Regimentschef
for Telegrafregimentet

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Ud igen:

”

Det er jo drømmen for en linjeofficer.

Kenneth Pedersen oberstløjtnant

AF SUSANNE BLOMQVIST / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

Det er en lettere reduceret bataljon, som Kenneth Pedersen lige nu er i gang med at forberede på et halvt år i Afghanistan. Et sandt kludetæppe af soldater og specialister fra forskellige regimentter. De skulle have været over fem hundrede mand af sted, men der er ikke længere brug for infanterikompagniet, så nu bliver de kun halvdelen. Det ændrer dog ikke på, at chefen glæder sig til udsendelsen.

- Det er drømmen for en linjeofficer, for det er jo dét, jeg meldte mig til oprindeligt, og dét jeg er gået efter. Og så er det en god faglig udfordring at samle et så sammensat hold. Vi er jo ikke en husar-bataljon, vi er hæren. Folk skal føle sig som ét hold, og det er en spændende opgave, siger Kenneth Pedersen.

Efterlader infanterikompagniet

Beslutningen om at sende hold 16 af sted uden infanterikompagniet blev taget, fordi de afghanske sikker-

hedsstyrker er godt i gang med at overtage ansvaret for sikkerheden i Helmand. Og det giver god mening for Kenneth Pedersen at efterlade kompagniet i Danmark, selv om det ville have været en fornøjelse for ham at have dem med.

- Virkeligheden er jo, at missionen er under nedbygning, og at vi kun skal støtte, hvis det virkelig er nødvendigt. Det kunne komme til at betyde, at soldaterne skulle gå og kratte i sandet inde i lejren i seks måneder og ikke køre ud af porten, forklarer Kenneth Pedersen.

Ser det store perspektiv

Opgaven som chef for ISAF 16 er en slags "tilbage til rødderne" for den erfarne officer. Karrieren i forsvaret begyndte tilbage i 1987. Den gang – og i mange år fremover – handlede det om kampvogne.

Senere rykkede Kenneth Pedersen til Forsvarsakademiet og Forsvarsministeriet, og ind imellem forlod han de bonede gulve til fordel for en udsendelse til ISAF's Regional Command South i Afghanistan. For tre år si-

den røg han så tilbage i kampuniformen som chef for den helt nye 2. bataljon ved GHR.

- Det har været super spændende for mig at være med til at opbygge 2. bataljon, og nu er det en fuld cyklus, der slutter med en udsendelse. Mit arbejde er meget konkret, så det er en god og meget klart skåret opgave at være chef for hold 16, siger Kenneth Pedersen.

Nu hvor det praktiske chefvirke i Afghanistan rykker nærmere, er Kenneth Pedersen glad for den erfaring, han har med sig fra ministeriet og FAK. Han har nordet tilstrækkeligt rundt i Helmand-plan og politiske beslutninger til at vide, hvad han taler om. Og til at kunne formidle det videre til soldaterne.

- Det at kende Afghanistan-missionen og Folketingets beslutning ud og ind er guld værd. Jeg kan se det store perspektiv, og der er rigtig meget, der giver mening, når man har det med. Så jeg er glad for at have set missionen fra mange forskellige niveauer, fortæller Kenneth Pedersen. ■

Oberstløjtnant Kenneth Pedersen er 44 år og bataljonschef ved Gardehusarregimentets 2. bataljon. I august skal han udsendes som chef for ISAF 16. Han har tidligere været udsendt til Kroatien, Bosnien og Afghanistan.

Foto:
Susanne Blomqvist

MONUMENTET MINDEMUREN VED INGENIØRREGIMENTET

2003

Mindevæggen blev rejst, da ingeniørregimentet i 2003 kunne flytte ind i en ny bygning på Skive Kaserne.

Muren er lavet af granit, og på den står navnene på 11 faldne ingeniørsoldater. De blev dræbt under modstandskampen 1940-45, ved Dvor i Kroatien 18. september 1995 og ved ulykken i Kabul 6. marts 2003.

Ingeniørkasernen i Farum havde en tilsvarende væg, som nu er genopstået i Skive.

Tidligere holdt Ingeniørregimentet både mindehøjtideligheder 18. september og 6. marts, men det er nu slået sammen, så regimentet hædrer de faldne på flagdagen 5. september.

Ud over mindemuren har soldaterne, som døde ved Dvor og i Kabul, også hver deres mindesten på kasernen.

FOTO: SUNE WADSKJÆR NIELSEN

Sommeruniversitet ved Syddansk Universitet og Forsvarsakademiet

NATO i Afghanistan 2001-2013 • 22. juli - 5. august 2013

Få intensiv viden om missionen i Afghanistan og dens indflydelse i NATO. Læs mere på www.fak.dk

KOMMENTAR

Nye karriere- muligheder

Forsvarets HR-strategi har karriereudvikling for alle forsvarrets medarbejdere som et højt prioriteret område. Alle medarbejdere, der har interesse for relevant videreudvikling, skal i dialog med nærmeste chef have mulighed for det på lige og klare vilkår.

Videre- og efteruddannelse bør helst foregå fleksibelt og sideløbende med jobbet. Således at det er afstemt med enhedens/ myndighedens planer og den enkeltes ambitionsniveau og ikke mindst private forhold. Samtidig får chefen mere ansvar og større grad af frihed i relation til egne medarbejdere. Det bliver derfor muligt at skabe de nødvendige tjenstlige vilkår for uddannelsesforløb.

Det er navnlig de militær ansatte, der vil mærke forandringens vinde. Der vil ikke længere være en udstikker, som planlægger karriereveje, og stort set alle stillinger skal - efter opslag - ansøges.

Fra 1. november 2013 vil det åbne ansøgningssystem være helt udrullet. På HR-portal vil det være muligt at se alle ledige stillinger. På det tidspunkt er det op til den enkelte medarbejder at kvalificere sig til det ønskede stillingsniveau og -indhold i åben konkurrence med andre kandidater til de samme stillinger.

De personlige kompetencer og kvalifikationer bliver fremover helt afgørende, og disse skal du selv kunne udvikle i forhold til de konkrete stillinger, du ønsker at søge. I HR-strategien arbejdes der med en række kernekompetencer, som specifik operativ viden og erfaring, planlægning, HR, materiel og logistik samt økonomi og informatik. Det er dog udbud og efterspørgsel, der er afgørende for, om den enkelte ansøger får en given stilling. Mangel på arbejdskraft indenfor en område vil derfor forbedre karrieremulighederne for den enkelte ansøger, da der er mindre konkurrence.

Som på det civile arbejdsmarked vil gode anbefalinger i form af fx FOKUS-bedømmelser, en særlig specialiseret viden, kombinationen af forskellige attraktive kompetencer, vellykkede projekter være elementer, der har indflydelse på karriereforløbet. Et centralt punkt i karrieremulighederne vil være mere attraktive vilkår for specialister, som alternativ til generalister, der ønsker at gå ledelsesvejen. I et specialistkarriereforløb kan der være tale om et stigende ansvar for stadig større og højt prioriterede projekter og mulighed for en honorering, der modsvarer efterspørgslen efter disse kompetencer.

Karrieremulighederne i morgendagens forsvar er derfor i vid udstrækning baseret på din egen indsats. I dialog med nærmeste chef vil man kunne få sparring og feed back på de opgaver, man løser, og det vil bidrage til at afklare de mulige karriereorienteringer.

Finn Hansen
kontreadmiral
Chef for Personelstaben, FKO

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

FOTO: KURT HANSEN

IKKE KUN FLYVETIMER

140 flyvetimer ud af et helt arbejdsår lyder ikke af meget, men piloternes job ved Fighter Wing består af meget mere end at sidde i cockpittet.

AF PRESSEOFFICER KURT HANSEN / FIGHTER WING SKRYDSTRUP

STAFETTEN

En jagerpilot bruger ikke hele sit arbejdsliv i et fly. Selve flyvningen er kun en lille del af jobbet, og der er mange opgaver ved siden af.

- Før man sætter sig op i sit fly, er der gået rigtig

Spørgsmålet

Hvad laver en jagerpilot, når han ikke flyver?

meget tid med planlægning af turen. Hver flyvetur er nøje planlagt. Man flyver normalt mindst to fly sammen. Her er det ene formationsfører, det vil sige lead, på turen. Lead

planlægger den specifikke mission i detaljer, hvorefter alle deltagerne i missionen briefes. Efter flyvningen bliver turen debriefet, og der samles op på de ting, som er lært på flyveturen, siger kaptajn D. Andersen med pilotnavnet DIS fra Fighter Wing Skrydstrup.

Træning, våben og taktik

Langt de fleste operative piloter er tilknyttet eskadrillerne, der er delt op i tre forskellige flights. Til hver flight er der tilknyttet et antal piloter, som har specifikke opgaver at løse, når de ikke flyver.

- Den ene flight står for administration af de checks, som piloterne kontinuerligt skal gennemgå, for at de må flyve. Det kan eksempel-

vis være træning i overlevelse i tilfælde at have. Den anden flight står for den daglige planlægning. Det er her, man bestemmer, hvad der skal flyves, hvornår der skal flyves og hvem der skal flyve. Den tredje og sidste flight står for våben og taktikker. Her er piloterne specialister i, hvilke våben der skal bruges, samt hvor og hvordan de skal afleveres. Piloterne udarbejder også en daglig briefing, eksempelvis om ændringer i våbensystemer eller erfaringer fra missioner dagen før, siger DIS.

Flyviture fordeles jævnt

De enkelte piloter flyver deres timer jævnt fordelt over året, så følingen med flyet bevares. Det betyder, at hver pilot skal flyve bestemte typer af flyvning hvert år. Og der bliver holdt nøje øje med, om det er i navigationsflyvning, våbenaflevering eller lufttankning, piloten mangler krydser.

- Udover opgaverne i de forskellige flights er en del af piloterne tildelt 'special jobs'. Her kan det være, at man er Point Of Contact på lufttankning, øvelser eller missioner. Derudover går der også en del tid med at ajourføre klassificerede briefingguides, som hele tiden skal være up-to-date. Så når der kommer ændringer eller rettelser til forskellige planer og instruktioner, skal hver enkelt pilot holde sig ajour, siger DIS. ■

DIS vil gerne vide, hvad en Forward Aircontroller ved Air Control Wing laver?

PROFILER

SMAGSPRØVER FRA KABYSSSEN

Om bord på et skib betyder det meget for stemningen, at maden er god. Kokken Dennis har stået i kabyssen, mens fregatten Iver Huitfeldt har været på piratjagt.

Skibskokken Dennis tager sig af Iver Huitfeldts besætning med god mad og god service.

TEKST OG FOTO: BERIT UDBYE / SOK

MAD Dennis stikker en stegegaffel i den ene ende af en meter mørbrad og vender den, mens hele kabyssen krænger mod styrbord. Klokkeren er lidt over fire. Forberedelserne til aftenskafningen er gået i gang på Iver Huitfeldt.

Maden fylder meget for besætningen. Det er vigtigt for stemningen, at skibets kokke er gode. Det siger både menige og officerer. - Vi får mest ros for maden. Besætningsmedlemmerne plejer at komme og sige:

'Tak for mad', siger Dennis og pensler med øvet solbrændt hånd indersiden af en hjemmebakket nøddekurv med flydende chokolade. Til aftenskafning er der hver dag enten forret eller dessert.

Friske grønt og frosne gulerødder

Tre af de fire kokke, der har været med på Operation Ocean Shield, er med på hjemsejladsen; Dennis, Niclas og Lars. I dag er det Lars' iPod, der er koblet til kabyssens anlæg. Diskoteksmusik blander sig med en kraftig susen fra udsugning.

Store klumper frosne gulerødder har afløst mørbraden på den halvanden gang en meter store stegeplade.

- Efter cirka tre uger til søs løber vi tør for frisk frugt og grønt, der har begrænset holdbarhed. Vi sørger for at informere besætningen om det, men vi kan godt mærke på dem, at deres humør ændrer sig. De savner de friske madvarer, siger Dennis.

Skiveskåret haj og smagsprøver

Havet ud for Afrikas østkyst byder også på kulinariske oplevelser. For eksempel da bor-

dingholdet fik frisk tun af lokale fiskere, eller da en af officererne fangede en haj. Bag efter var der tunsushi til hele besætningen. "Vil du smage?" siger Dennis og rækker en tre-mundfuldes-klump mørbrad til en af messegæsterne.

"Så er vi klar," siger Dennis og kigger ud over kabyssen, hvor fade med stegte grøntsager, sovseskåle og brødkurve står klar.

Prøjningen lyder over skibets højtalere: "Skafning. Skafning. Velbekomme." ■

QUIZ GÆT DENNE MILITÆRE GRAD

- ▶ Du skal gætte en militær grad, som ikke eksisterer længere
- ▶ Den havde samme rang som en korporal
- ▶ Den fandtes kun i artilleriet
- ▶ Ordet er hentet fra det franske sprog

SVARET FINDER DU NEDERST PÅ DENNE SIDE

KOMMENTAR

Hærens operative kraftcenter

Som nytiltrådt chef for Danske Division er det på sin plads at lokalisere de områder, der skal have særlig fokus i den kommende tid.

Hovedopgaven, synes jeg, er at uddanne brigaderne, de to danske og de tre baltiske. Vi skal herigennem sikre, at hærens officerer på de højere niveauer holdes opdateret og trænet, så de selv kan uddanne deres enheder og således, at Danmark kan stille veluddannede stabsofficerer til de internationale operationer. Divisionen skal også selv opstille en hovedkvarterkapacitet og endelig varetager jeg funktionen som Hærens Taktikinspektør.

Herudover ligger der en række opgaver omkring værnfælles øvelser og planlægning, ligesom divisionen vil forestå den overordnede koordination af samvirkeuddannelsen. Den detaljerede rolle i denne sammenhæng fastlægges for øjeblikket.

Divisionen er Hærens Taktiske Stab, men lidt forenklet plejer jeg at sige, at divisionen er hærens operative kraftcenter. Vi skal, nu hvor vi næsten har løst opgaverne i Afghanistan, forsøge at sætte trenden i den kommende uddannelse af vores enheder. Hærens enheder skal sættes i stand til at løse alle typer opgaver, så vores regering og Folketing har et alsidigt redskab – uden egentlige operative begrænsninger i forhold til indsættelsestyper og -miljø.

Det kræver nogen omlægning af tænkningen og indholdet af de eksisterende uddannelsesplaner, som hidtil primært har været rettet mod Afghanistan-indsættelsen. I denne sammenhæng følger divisionen tæt, hvad der sker hos vores partnere i NATO, og divisionen vil også være en vigtig spiller i udvikling og samordning af ny hærdoktrin.

Tre af divisionens brigader er placeret i Baltikum, men til daglig betyder det ikke så meget. E-mailen er jo opfundet. Vi skiftes til at være værter for vores aktiviteter, så rejsebyrden deles mellem landene. Til september tager vi på studieperiode og rekognoscering i Estland, til november gennemfører vi en planlægningsøvelse i Litauen og til foråret kører vi den store føringsøvelse i Oksbøl. Så placeringen tænker vi ikke så meget på – det kan vi sagtens planlægge os ud af.

For de to danske brigaders vedkommende gælder, at de har fokus på henholdsvis kamp- og internationalt center. Divisionen har kun brigaderne underlagt i en uddannelsesmæssig sammenhæng, men uanset deres fokus skal stabene i brigaderne uddannes. Ellers kan de ikke uddanne deres enheder og førere. Set fra divisionens perspektiv vil der således ikke være den store forskel på brigaderne. ■

Michael A. Lollesgaard
generalmajor
chef for Danske Division

FØR: OVERSERGENT NU: PARTNER I GAARN THOMSEN OG PARTNERS A/S

Kim Bilbo arbejder i dag med rekruttering og udvikling af ledere og medarbejdere. Et job, hvor den tidligere oversergent trækker på sine erfaringer fra forsvaret.

AF SUSANNE BERG / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

RÅDGIVNING

I 2000 tog Kim Bilbo springet fra en karriere i forsvaret til en civil karriere. Ti års erfaringer fra især uddannelsesområdet i flyvevåbnet og på Søværnets Officersskole gav ham en solid ballast.

- Jeg ser den dag i dag tilbage på forsvaret som den bedste arbejdsplads. De redskaber, man bliver udstyret med, kan bruges alle steder. Værdier og holdninger sætter sig jo dybt, når man er ung. På en måde kan man sige, at den træning og uddannelse man får i forsvaret er en indsprøjtning i ens DNA. Samtidig oplevede han meget tidligt at få et ledelsesansvar.

- Man får hurtigt et stort ansvar og bliver meget handlingsorienteret, og det er nogle virkelig positive egenskaber at have med sig. Og jeg oplever, at det bliver set på som et stort plus, at man har været i forsvaret.

Konfronterer situationen

Kim Bilbo begyndte at se sig omkring på jobmarkedet i 1999, da Flyvestation Værlose stod for at skulle nedlægges. Han sagde nu ikke helt farvel til uniformen, for overgangen til en civil karriere gik i første om-

gang også over forsvaret. Nærmere bestemt Søværnets og Flyvevåbnets Officersskoler, hvor han frem til 2003 var ekstern konsulent og uddannede kadetter. Rådgivning af virksomhedsledere er kerneområdet i hans arbejde i dag, hvor han er partner i Gaarn Thomsen og Partners og blandt andet udvælger og udvikler ledere og specialister.

- Jeg har en enorm ballast med mig fra min tid i forsvaret. Mange i det civile har stadig den opfattelse, at forsvaret er meget hierarkisk og uden indflydelse. Min oplevelse var, at den fælles forståelse for, hvem der gør hvad, giver et godt navigationsapparat kombineret med, at ledelsen var lydhør og modtagelig.

Kim Bilbo oplevede, at forsvaret er lydhør overfor dem, der kan og vil, og at det ikke nytter, at være konfliktsky.

- Jeg har samtidig haft det privilegium at få en menneskelig indsigt gennem arbejdet med mange forskellige typer mennesker og er blevet relativt god til at se, hvad den enkelte kan og har brug for i sin udvikling. Vi kan jo alle have brug for at trykprøve med nogle andre, og det er et af de områder der civile ledere også bruger mig til i dag. De kompetencer blev grundlagt i forsvaret. ■

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

Der er særlige regler og en særlig kultur. Det kræver tålmodighed at komme ind her, der skal drikkes rigtig meget kaffe og holdes rigtig mange møder.

Frank Bill, fra brancheforeningen Forsvars- og Aerospaceindustrien i Danmark om de krav, bilforhandlere skal leve op til som leverandør til forsvaret.

Motor-magasinet

Balkan-veteran

“Jeg var med på sådan en tur i 2006 sammen med min daværende hustru og har så fornyligt været af sted en gang mere med min nye hustru. Det at opleve stederne sammen gør, at man bedre kan tale med ens nærmeste om det, der skete dengang.”

Veteran fra Balkan Brian Loll Rasmussen om sine ture til Bosnien.

Lolland-Falsters Folketidende

Cybersikkerhed

“Og mens mange vil kalde ham terrorist, vil han forsvare sig som frihedskæmper.”

Om svenske Gottfrid Svartholm Warg, der er en af de hovedmistænkte bag et af de mest omfattende og følsomme hackerangreb, som har ramt Danmark.

Berlingske

Gammel granat

“Det var helt tilfældigt, at jeg kom til at se ned i containeren. Der så jeg noget, der lignede en granat og tænkte, at sådan noget smider man ikke ned i en container med almindeligt metalaffald.”

Medarbejder på genbrugsstation om fundet af en gevær-granat, der blev håndteret af forsvarets ammunitionsryddere.

Frederiksborg Amts Avis

MED ANDRE ØJNE TOPCHEFER OM MILITÆRE KOMPETENCER

Ebbe Dal
DirektørMichael Holm
KoncernchefSteen Gravers
TeamchefJens Maaløe
DirektørPeder Gellert
Pedersen
DirektørHenrik Bonné
DirektørSven Arne
Blomberg
Direktør

EBBE DAL

Direktøren, der drømte om at blive officer

I dag er Ebbe Dal administrerende direktør i Danske Medier, en af de mest magtfulde positioner i den danske mediebranche. Som dreng drømte han om at blive officer i hæren. Drømmen brast, men han nåede at blive sergent, og siden har han brugt ledelseserfaringen og teorien fra forsvaret i alle senere jobs.

AF KIM VIBE MICHELSEN / FORSVARETS HOVEDREDAKTION

MEDIER

Egentlig var forsvaret måske nok heller ikke det, der lå lige til højrebænet for Ebbe. Det var i hvert fald ikke krigerhåndværket, der blev debatteret mest ved spisebordet i det musiske frederiksborgske akademikerhjem med klaver, hvor han slog sine folder i de første år.

Med en far, der var leder af Danske afdeling på Det Kongelige Bibliotek, og en mor, der var konservatorieuddannet sangerinde, var der dømt drengekor og finkultur mere end fodbold og store biler. Ebbe gik da også på det musiske Skt. Annæ gymnasium, men han syntes, at der manglede noget. Ebbe ville gerne have mere action.

- Mit hjem var meget lidt fysisk, og jeg var fascineret af store maskiner, fuld fart og kraftudladninger. Samtidig læste jeg meget historie, især krigshistorie, og jeg begyndte at drømme om at blive officer i hæren. Jeg havde været på efterårsmanøvre med min morbror, der var feltpræst, og stemningen i messevognene, ordredugtelserne og det for mig dengang overraskende høje intellektuelle niveau blandt officererne, gav mig et skub i den retning, husker Ebbe Dal.

Dropper ungdomsoprøret

Så mens andre drenge fra hans kår i den generation valgte at lade håret gro, demonstrere imod Vietnamkrigen og gå på universitetet for at studere marxismens bud på et nyt paradys, valgte Ebbe i tråd med sit borgerlige ståsted at gå mod vinden og tage på Sergentskolen i Sønderborg. Her påbegyndte han to års tjeneste på et studenterhold med henblik på at søge officersskolen. To år der har præget resten af Ebbes liv.

- De år har betydet utroligt meget for mig. Den hands on ledelse, vi fik, var fantastisk. Her lærte jeg alle de basale ledelsesværktøjer, og det er også dem, jeg har haft mest brug for siden. Det kan de ikke gøre på Handelshøjskolen, siger Ebbe Dal.

Fik Bartels til at trække sig

Om det var den manglende fysik fra barndommen eller de

FAKTA

Ebbe Dal
60 årLæser kun
historiske bøger.
Senest om danske
tropekolonierKører VW Tiguan,
det lugter lidt af
jeepSpiser helst
italiensk risottoBygger træbåde
og sejler

håndværksmæssige færdigheder, der ikke helt slog til, melder historien ikke noget om, men Ebbe kom ikke i toppen af klassen på sergentskolen. Det satte flere kæppe i hjulet på hans drømme. Han kunne måske godt komme på officersskole, men Ebbe ville helst være general, og det lå måske ikke lige i kortene.

Han ville også gerne til Den Kongelige Livgarde efter sergent-skolen, men der var kun to pladser, og de skulle fordeles efter placering. De var tre, der gerne ville have dem, og Ebbe stod sidst på listen. En af de andre var dog ambassadørsønnen, den nuværende general Knud Bartels. Også dengang en verdensborger, der voksede op i udlandet, og som gerne underholdt med sin holdning til kammeraternes slappe stavnsbundethed. Så Ebbe trak sergent Bartels til side, og foreslog ham, at han lod handling følge ord, hvilket han så efter en dags tænkepause valgte at gøre.

Forsvaret var bedre end ØK

Ebbe kom til Livgarden, men han skulle nu finde på noget andet at lave, og det der akademiker noget syntes stadig lige tørt nok. Med inspiration fra en regimentskammerat kom han ind i Det Østasiatiske Kompagni, der havde deres egen to-årige eksportuddannelse. Det var et spændende internationalt miljø, og dengang var det ikke normalt, at eleverne havde forsvarsbaggrund, så Ebbe var både mere erfaren og ældre end de andre og fik lov til lidt mere.

I forhold til forsvaret var ØK dog lidt en skuffelse ledelsesmæssigt set. Uddannelsen var simpelthen ikke god nok på det teoretiske område, syntes Ebbe, og samtidigt gik det også økonomisk ned ad bakke for det gamle hæderskronede kompagni. Tiderne hvor man kunne gøre karriere på en to-årig erhvervsuddannelse var også ved at være forbi, så Ebbe tog en grafisk-økonomisk uddannelse og kom ind i dagbladsbranchen.

Siden gik det slag i slag. Fra reklamekonsulent på De 3 store Stiftstidender over bladsalgsdirektør for Berlingske til administrerende direktør for Danske Medier, der er brancheorganisationen for privatejede danske medier. Her bruger han det meste af sin tid på at skabe bedre politiske rammer for mediernes vilkår i Danmark.

”

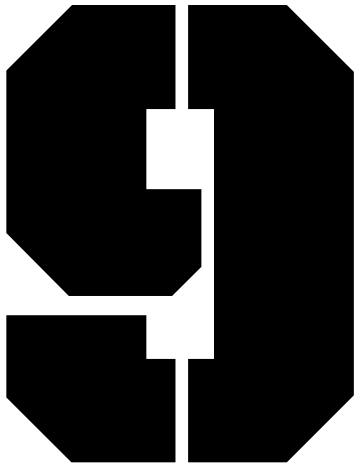
Her lærte jeg alle de basale ledelsesværktøjer, og det er også dem, jeg har haft mest brug for siden.

Forsvaret har han ikke aktivt beskæftiget sig med i mange år, men han er stadig krigshistorie junkie, og det er nu især den glørværdige danske søkrigshistorie, der fascinerer. Admiral bliver han nok aldrig, men Ebbe har det bedst, når han vedligeholder træværket på sin gamle motorsejler fra 1970 eller håndbygger joller af træ, og han har engang brugt en sommerferie som frivillig på Fregatten Jyllands bådverft. ■

DANSKE MEDIER

Brancheorganisation for privatejede danske medier
Branche omsætning 15 milliarder kroner
5000 beskæftigede

MENNESKER SAMME SAG

FERIE, FERIE, FERIE

Alle lønmodtagere har ret til fem ugers ferie i henhold til ferieloven. Men mange har også ret til fem ekstra feriefridage, også kaldet den sjette ferieuge. Oprindeligt var ferie en betegnelse for helligdag, nu forstås den som de sammenhængende fridage, hvor vækkeuret ikke bimler, og familie og venner har god tid til at være sammen.

I hvert nummer af Forsvarsavisen beder vi ni ansatte i forsvaret om at forholde sig til det samme spørgsmål. Vi spørger ansatte i hele forsvaret, soldater såvel som civile.

”
Jeg skal til Bulgarien og nyde solen og stranden

CHARLOTTE SKOV ANDERSEN,
ASSISTENT, LSE FLYVESTATION AALBORG

”
Jeg skal med hele familien til Kroatien.

MIR, MAJOR, NYT KAMPFLY PROGRAM

”
Jeg skal arbejde fuldtid hele sommerferien, men i det mindste ser jeg godt ud, når jeg gør det!

MANNY KING, MODEL, HOK

”
Jeg skal en uge i sommerhus på skønne Fanø med min mand og knap 2-årige datter.

MARIA BAY TINGSTED-PIND,
KONTORFULDMÆGTIG, FPT

”
Jeg skal arbejde. Jeg har allerede holdt rigeligt fri.

MORTEN HANSEN, AKUTJOBBER, FKO

HVAD SKAL DU LAVE I DIN SOMMERFERIE?

”
Vi skal en uge i sommerhus, og så skal jeg ellers blive færdige med at fuge mit gamle hus.

HENRIK CHRISTIANSEN,
FLYVERSPECIALIST, FW SKRYDSTRUP

”
Så lidt som overhovedet muligt. Både for afslapningen, og fordi jeg lige har brugt alle pengene på kobberbryllup.

MAJBRIIT ANDERSEN,
ERNÆRINGSASSISTENT, FBE HJØRRING

”
Jeg skal deltage i det lange Alpe D'Huez triatlon i Frankrig.

HENRIK STILLING, KAPTJAN, HOK

”
Jeg skal til Aprila Caponord International Meeting sammen med min søn.

FINN DAMKJÆR, SENIORSERGENT,
FW SKYDSTRUP

Bliv ven med forsvaret på **facebook**

PLANET STRUKT

ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

